

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως: 83/2015

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(Τμήμα Γ')

Συνεδρίαση της 20^{ης} Απριλίου 2015

Σύνθεση :

Πρόεδρος:

Βασιλική Δούσκα, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Μέλη:

Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Παναγιώτης Σπανός, Ευγενία Βελώνη, Νίκη Μαριόλη, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Αθηνά Αλεφάντη, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια

Φωτεινή Δεδούση, Πάρεδρος ΝΣΚ

Αριθ.

ερωτημάτων:

Τα με αριθμούς 19849/18-09-2014 και 8883/07-04-2015 έγγραφα του Προέδρου του Διεπιστημονικού Οργανισμού Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (ΔΟΑΤΑΠ)

Ερωτήματα: *α) Αν είναι ορθή η αναφερόμενη στο υπ' αριθ. Πρακτικού 153/05-09-2014 άποψη της Ολομελείας του Διοικητικού Συμβουλίου του Διεπιστημονικού Οργανισμού Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (ΔΟΑΤΑΠ), ότι «σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 4 παρ. 1 στοιχείο (β) του ν. 3328/2005, δεν είναι δυνατή η αναγνώριση τίτλων σπουδών από ομοταγή ιδρύματα της αλλοδαπής, η χορήγηση των οποίων έχει πραγματοποιηθεί με αναγνώριση διδακτικών*

μονάδων από ελληνικά ΑΕΙ, χωρίς προηγουμένως να έχει αποκτηθεί ο ημεδαπός τίτλος, καθώς ο ΔΟΑΤΑΠ δεν μπορεί εκ του νόμου να συνεκτιμήσει σπουδές της ημεδαπής με σπουδές της αλλοδαπής» και β) «Ποιά είναι η πλέον κατοχυρωμένη νομικά διοικητική διαδικασία χειρισμού των σχετικών περιπτώσεων οι οποίες βρίσκονται αυτή τη στιγμή σε εξέλιξη στον Οργανισμό, όπως και των περιπτώσεων που έχουν ήδη περατωθεί με την έκδοση αντίστοιχων πράξεων αναγνώρισης». Η άποψη αυτή και το ερώτημα διατυπώνονται με αφορμή αιτήματα για αναγνώριση ισοτιμίας «πτυχίου στη Νομική» το οποίο απονεμήθηκε στο πλαίσιο προγράμματος του σπουδών «Ελληνικό Δίκαιο» από το «Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου» (European University of Cyprus), μετά από κατάταξη στο πρόγραμμα αυτό με αναγνώριση μονάδων σε φοιτητές μη νομικών σχολών ή τμημάτων της ημεδαπής.

Επί των ανωτέρω ερωτημάτων, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Γ) γνωμοδότησε ως εξής:

I. Ιστορικό

A. Με το με το με αριθμό 19849/18-09-2014 έγγραφο του Προέδρου του ΔΟΑΤΑΠ δίδεται ότι με αφορμή αίτηση για αναγνώριση ισοτιμίας «πτυχίου στη Νομική», το οποίο απονεμήθηκε από το «Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου» (European University of Cyprus), κατόπιν κατάταξης σε μη εισαγωγικό έτος τετραετούς προγράμματος σπουδών «Ελληνικό Δίκαιο» ή «Κατεύθυνση Ελληνικού Δικαίου», με μεταφορά μονάδων από σπουδές στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, χωρίς να έχει αποκτηθεί τίτλος από το ημεδαπό ΑΕΙ, αναπτύχθηκε προβληματισμός από τα όργανα του ΔΟΑΤΑΠ αναφορικά με τέτοιες περιπτώσεις.

Στην προαναφερόμενη περίπτωση, υποβλήθηκε στον ΔΟΑΤΑΠ Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας (academic transcript) του αλλοδαπού ιδρύματος σύμφωνα με το οποίο οι σπουδές στο εν λόγω πρόγραμμα του Τμήματος Νομικής της Σχολής Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών αυτού, διήρκεσαν από τον Φεβρουάριο του 2012 μέχρι τον Ιούνιο του 2014. Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο έγγραφο του ερωτήματος, μεταφέρθηκαν (sic) 76 διδακτικές (sic) μονάδες από σπουδές στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Η εγγραφή στο πρώτο εξάμηνο σπουδών του ημεδαπού Τμήματος είχε γίνει το έτος 2007 και, από το έτος 2008 έως το έτος 2011, είχε λάβει χώρα επιτυχής εξέταση σε 14 μαθήματα από τα 36 τα οποία

απαιτούνταν συνολικά για την απονομή πτυχίου. Όπως δίδεται, το πρόγραμμα σπουδών «Ελληνικό Δίκαιο» του αλλοδαπού ιδρύματος είναι τετραετές και αντιστοιχεί σε 240 πιστωτικές μονάδες (ects).

Στο πιστοποιητικό του αλλοδαπού ιδρύματος αναφέρονται ως μεταφερθείσες («transferred») 76 πιστωτικές μονάδες («ects») οι οποίες περιγράφονται ως αντιστοιχούσες σε μαθήματα (sic): «Computer Fund. & Appl., Free Elective-1, Free Elective-2, Free Elective-3, Gen. Edu.-Elective 1, Gen. Edu.-Elective 2, Humanities & Social. Sc. Elective 1, Humanities & Social. Sc. Elective 2, Humanities & Social. Sc. Elective 3, Humanities & Social. Sc. Elective 4»¹, «Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου (Ελλ.), Δίκαιο Εμπορικών Εταιρειών (Ελλ), (σ.σ., στο σχετικό πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας του ημεδαπού ΑΕΙ το οποίο συνοδεύει τα παραπάνω στοιχεία, γίνεται αναφορά σε «Στοιχεία Αστικού Δικαίου» και «Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου», αντιστοίχως), Εισαγωγή στις Χρηματοπιστωτικές».

Οι πιστωτικές μονάδες οι οποίες αποκτήθηκαν στο αλλοδαπό ίδρυμα ανέρχονται συνολικά σε 173 ects και περιγράφονται στο ίδιο πιστοποιητικό ως ακολούθως:

- Άνοιξη 2012: Φιλοσοφία του Δικαίου, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο, Ευρωπαϊκό Δίκαιο I, Δίκαιο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Ποινικό Δίκαιο-Γεν.Μέρος (Ελλ.), Εμπράγματο Δίκαιο (Ελλ.) = σύνολο 36 ects,

- Φθινόπωρο 2012: Συνταγματικό Δίκαιο (Ελλ. Δίκαιο), Διοικητικό Δίκαιο, Ενοχικό Δίκαιο- Γενικό Μέρος (Ελλ.), Διεθνές Ποινικό Δίκαιο, Πολιτική Δικονομία Ελληνικού Δικ., Ποινικό Δίκαιο - Ειδικό Μέρος (Ελλ.) = σύνολο 35 ects,

- Άνοιξη 2013: Ενοχικό Δίκαιο Ειδικό Μέρος (Ελλ.) Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, Ατομικό Εργατικό Δίκαιο, Κληρονομικό Δίκαιο (Ελλην. Δικ.), Πτωχευτικό Δίκαιο (Ελλην. Δικ.), Ποινική Δικονομία (Ελλ. Δικαίου) = σύνολο 29 ects,

- Καλοκαίρι 2013: Πολιτική Δικονομία II (Ελλην. Δικ.), Παραβατικότητα Ανηλίκων, Cultural Psychology = σύνολο 17 ects,

- Φθινόπωρο 2013: Εισαγωγή στην Επιστήμη του Δικαίου, Αγγλική Νομική Ορολογία, Εμπορικό Δίκαιο-Γενικό Μέρος (Ελλ.), Ιστορία του Δικαίου, Δίκαιο των Αξιογράφων (Ελλ. Δικ.), Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών = σύνολο 33 ects,

- Άνοιξη 2014: Διοικητική Δικονομία (Ελλ.), Ενοχικό Δίκαιο-Ειδ. Μέρος (Ελλ.) Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, Ατομικό Εργατικό Δίκαιο, Οικογενειακό Δίκαιο, Ειδ. Θέματα Πολιτ. Δικον. (Ασφαλισ.) = σύνολο 35 ects.

¹ Το αντίστοιχο των οποίων στην ελληνική γλώσσα θα μπορούσε να αποδοθεί ως «Υπολογιστές Στοιχ. & Εφαρμ., Ελεύθερης Επιλογής-1 (έως 3), Γεν. Εκπαιδ.-Επιλογής 1 (και 2), Ανθρωπιστικές και Κοινων. Επιστ. Επιλογής 1 (έως 4)».

Β. Κατά τα αναφερόμενα στο έγγραφο του ερωτήματος, το ζήτημα παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Διοικητικού Συμβουλίου του ΔΟΑΤΑΠ και η τελευταία υιοθέτησε απόφαση (αριθμός Πρακτικού 153/05-09-2014) σύμφωνα με την οποία, δεν είναι δυνατή η αναγνώριση από τον Οργανισμό τίτλων σπουδών από ομοταγή ιδρύματα της αλλοδαπής οι οποίοι χορηγήθηκαν με αναγνώριση διδακτικών μονάδων (σ.σ. διευκρινίσθηκε ότι νοούνται πιστωτικές μονάδες, τούτο άλλωστε προκύπτει και από τα σχετικά στοιχεία) από ελληνικά ΑΕΙ, χωρίς προηγουμένως να έχει αποκτηθεί ο ημεδαπός τίτλος, διότι ο ΔΟΑΤΑΠ δεν μπορεί εκ του νόμου, και ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 στοιχείο (β) του ν. 3328/2005, να συνεκτιμήσει σπουδές της ημεδαπής με σπουδές της αλλοδαπής.²

Γ. Προς εξέταση των υποβληθέντων ερωτημάτων κατέστησαν διαθέσιμα από τον ΔΟΑΤΑΠ τα παρακάτω στοιχεία:

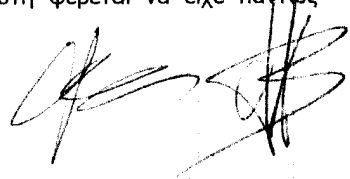
ι) Ανεπίσημος πίνακας 17 αιτημάτων για αναγνώριση του κρίσιμου πτυχίου.³ Στον πίνακα αυτό εμφανίζονται συνοπτικές καταχωρίσεις αναφορικά με περιπτώσεις προσώπων τα οποία απέκτησαν το κρίσιμο πτυχίο, κατόπιν κατάταξης σε μη εισαγωγικό έτος ή εξάμηνο του τετραετούς προγράμματος σπουδών «Ελληνικό Δίκαιο» του αλλοδαπού ιδρύματος, με μεταφορά-αναγνώριση πιστωτικών μονάδων («ects») από μαθήματα, του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης και του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας και του Τμήματος Ψυχολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου, του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, καθώς και Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας.

Οι ενδιαφερόμενοι φέρονται να ενεγράφησαν στο Τμήμα Νομικής του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου, από τον Φεβρουάριο έως τον Σεπτέμβριο του έτους 2012 και να έλαβαν πτυχίο από αυτό, τον Ιούνιο ή τον Ιούλιο του έτους 2014. Ορισμένοι από αυτούς φέρονται να έλαβαν πτυχίο από το ημεδαπό ΑΕΙ σε χρόνο ο οποίος κυμαίνεται από λίγους μήνες έως και δύο έτη μετά την εισαγωγή τους στο αλλοδαπό ίδρυμα και άλλοι φέρονται να μην έχουν λάβει ακόμη πτυχίο από το ημεδαπό ΑΕΙ.⁴

² Σχετική ενημέρωση καταχωρήθηκε αυθημερόν στην ιστοσελίδα του ΔΟΑΤΑΠ και είναι διαθέσιμη στο <http://www.doatap.gr.news>

³ Τα οποία φέρονται ως εκκρεμούντα στον ΔΟΑΤΑΠ έως τον Σεπτέμβριο του έτους 2014.

⁴ Στη μία από τις περιπτώσεις αυτές (Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων, ημεδαπού ΑΕΙ) φέρεται να ελήφθη πτυχίο από το ημεδαπό ΑΕΙ τον ίδιο μήνα κατά τον οποίο είχε λάβει χώρα η εισαγωγή στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, η εισαγωγή όμως αυτή φέρεται να είχε πάντως

Στις περιπτώσεις οι οποίες εμφανίζονται στον εν λόγω πίνακα, οι αναγραφόμενες ως μεταφερθείσες («transferred») πιστωτικές μονάδες («ects») από μαθήματα από τα προαναφερόμενα Τμήματα των ημεδαπών ΑΕΙ, κυμαίνονται από 53 έως 128.

Ειδικότερα, από την επισκόπηση του εν λόγω πίνακα προκύπτει ότι στην περίπτωση η οποία αφορά σε μεταφορά 53 πιστωτικών μονάδων, αποκτήθηκαν στο αλλοδαπό ίδρυμα 195 πιστωτικές μονάδες κατά το διάστημα από Άνοιξη 2012 έως 6 Ιουνίου 2014. Σε περιπτώσεις οι οποίες αφορούν σε μεταφορά 81, 103 και 104 πιστωτικών μονάδων, αποκτήθηκαν στο αλλοδαπό ίδρυμα, αντιστοίχως, 169, 146 και 152 πιστωτικές μονάδες, από Σεπτέμβριο 2012 έως 6 Ιουνίου 2014. Σε περίπτωση η οποία αφορά σε μεταφορά 97 πιστωτικών μονάδων, αποκτήθηκαν 154 πιστωτικές μονάδες στο αλλοδαπό ίδρυμα, από Οκτώβριο 2012 έως 6 Ιουνίου 2014. Σύμφωνα με τον ίδιο πίνακα, σε δύο περιπτώσεις οι οποίες αφορούν σε μεταφορά 127 και 128 πιστωτικών μονάδων, αντιστοίχως, αποκτήθηκαν στο αλλοδαπό ίδρυμα 121 πιστωτικές μονάδες, κατά το διάστημα από Σεπτέμβριο 2012 έως 6 Ιουνίου 2014.

ii) Φωτοαντίγραφο «πτυχίου στη Νομική» το οποίο απονεμήθηκε από το αλλοδαπό ίδρυμα τον Ιούνιο του έτους 2014, κατόπιν φοίτησης σε αυτό από τον Σεπτέμβριο του έτους 2011. Το πτυχίο αυτό συνοδεύεται από πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας του αλλοδαπού ιδρύματος με την ένδειξη, «*Νομική (LLB) Κατεύθυνση Ελληνικού Δικαίου (4 Έτη-Πτυχίο) (BLAWG)*» κατά το οποίο, έλαβε χώρα μεταφορά 65 πιστωτικών μονάδων οι οποίες είχαν αποκτηθεί στο πλαίσιο φοίτησης σε ημεδαπή Ανωτάτη Εκκλησιαστική Ακαδημία, από το έτος 2006 έως το έτος 2012. Οι αναφερόμενες ως μεταφερθείσες πιστωτικές μονάδες αντιστοιχούν στα μαθήματα (sic): «Computer Fund. & Appl. Free Elective-1, Free Elective-2, Free Elective-3, Gen. Edu.-Elective 1, Gen. Edu.-Elective -2, Humanities & Social. Sc. Elective 1, Humanities & Social. Sc. Elective 2, Humanities & Social. Sc. Elective 3, Humanities & Social. Sc. Elective 4, Humanities & Social. Sc. Elective 5».⁵ Σύμφωνα με το ίδιο πιστοποιητικό αποκτήθηκαν 185 πιστωτικές μονάδες στο αλλοδαπό ίδρυμα.

iii) Φωτοαντίγραφο «πτυχίου στη Νομική» το οποίο απονεμήθηκε από το αλλοδαπό

προηγηθεί.

Στον ίδιο πίνακα, περιλαμβάνεται περίπτωση η οποία αφορά σε αποφοίτηση από Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας ημεδαπού ΑΕΙ στις 26-05-2010, σε εισαγωγή τον Σεπτέμβριο του 2012 στο Τμήμα Νομικής του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου - μετά από πραγματοποίηση ενός έτους σπουδών (2011-2012) σε εκπαιδευτικό ίδρυμα του Ηνωμένου Βασιλείου - και σε απόκτηση του κρίσιμου πτυχίου Νομικής, τον Ιούλιο του έτους 2014.

⁵ Το αντίστοιχο των οποίων στην ελληνική γλώσσα θα μπορούσε να αποδοθεί ως «Υπολογιστές Στοιχ. & Εφαρμ. Ελεύθερης Επιλογής-1, Γεν. Εκπαιδ. - Επιλογής 1 (έως και 3), Ανθρωπιστικές και Κοινων. Επιστ. Επιλογής 1 (έως και 5)».

ιδρυμα τον Ιούνιο του έτους 2014, κατόπιν φοίτησης σε αυτό από Άνοιξη 2012 έως Άνοιξη 2014. Κατά το σχετικό πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας του αλλοδαπού ιδρύματος, έλαβε χώρα μεταφορά 53 πιστωτικών μονάδων οι οποίες είχαν αποκτηθεί στο πλαίσιο φοίτησης σε Τμήμα Πολιτικών Επιστημών ημεδαπού ΑΕΙ, από το έτος 2004 έως το έτος 2011. Οι αναφερόμενες ως μεταφερθείσες πιστωτικές μονάδες αντιστοιχούν στα μαθήματα (sic): «Free Elective-1 (σ.σ έως και Free Elective-3), Humanities & Social. Sc. Elective 1 (σ.σ. έως και Elective-5) και Διεθνείς Οργανισμοί και Διεθνείς Σχέσεις».⁶ Σύμφωνα με το ίδιο πιστοποιητικό, αποκτήθηκαν 195 πιστωτικές μονάδες στο αλλοδαπό ίδρυμα, οι οποίες κατανέμονται ως ακολούθως: «Άνοιξη 2012» 30 μονάδες, «Καλοκαίρι 2012» 12 μονάδες, «Φθινόπωρο 2012» 36 μονάδες, «Άνοιξη 2013» 40 μονάδες, «Καλοκαίρι 2013» 18 μονάδες, «Φθινόπωρο 2013» 38 μονάδες και «Άνοιξη 2014» 21 μονάδες.

iv) Φωτοαντίγραφο απόφασης του ΔΟΑΤΑΠ με ημερομηνία 18-09-2013, η οποία αφορά σε αναγνώριση «Πτυχίου (LL.B.) Νομικής, Κατεύθυνση Ελληνικού Δικαίου», το οποίο απονεμήθηκε τον Μάιο του έτους 2013 από τη Σύγκλητο του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου, με εισήγηση της Σχολής Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών. Με την απόφαση αυτή το πτυχίο αυτό αναγνωρίστηκε «ως πτυχίο ισότιμο και αντίστοιχο προς τα απονεμόμενα από τα Τμήματα Νομικής των Ελληνικών Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων», με βαθμολογική αντιστοιχία «Λίαν Καλώς (8,03)».

Το φωτοαντίγραφο αυτό συνοδεύεται από βεβαίωση για διάρκεια σπουδών στο αλλοδαπό ίδρυμα, από Οκτώβριο 2011 έως Μάιο 2013. Συνοδεύεται επίσης από φωτοαντίγραφο πτυχίου Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης ημεδαπού ΑΕΙ, απονεμηθέν τον Μάρτιο του έτους 2012. Στο πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας του αλλοδαπού ιδρύματος γίνεται αναφορά σε μεταφορά 126 πιστωτικών μονάδων από σπουδές στο προαναφερόμενο Τμήμα της ημεδαπής Σχολής και ειδικότερα από μαθήματα (sic): «Computer Fund. & Appl. Free Elective-1, Gen. Edu.-Elective 1, Gen. Edu.-Elective 2, Humanities & Social. Sc. Elective 1 (σ.σ. έως και Elective 5)»⁷, «Εισαγωγή στην Επιστήμη του Δικαίου, Φιλοσοφία του Δικαίου, Συνταγματικό και Διοικητικό Δίκαιο, Διοικητική Δικονομία (Ελληνικό), Ευρωπαϊκό Δίκαιο (1), Δίκαιο

⁶ Το αντίστοιχο των οποίων στην ελληνική γλώσσα θα μπορούσε να αποδοθεί ως «Υπολογιστές Στοιχ. & Εφαρμ. Ελεύθερης Επιλογής-1, Γεν. Εκπαιδ. - Επιλογής 1 (έως και 3), Ανθρωπιστικές και Κοινων. Επιστ. Επιλογής 1 (έως και 5)».

⁷ Το αντίστοιχο των οποίων στην ελληνική γλώσσα θα μπορούσε να αποδοθεί ως «Υπολογιστές Στοιχ. & Εφαρμ. Ελεύθερης Επιλογής-1, Γεν. Εκπαιδ. - Επιλογής 1 -2, Ανθρωπιστικές και Κοινων. Επιστ. Επιλογής 1 έως 2».

Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Δίκαιο Προστασίας του Περιβάλλοντος, Διεθνείς Οργανισμοί-Διεθνείς Σχέσεις, Εργατικό Δίκαιο, Ελληνική Πολιτική και Συνταγματική Ιστορία, Ειδικά Θέματα-Σεμινάρια».

Σύμφωνα με το ίδιο πιστοποιητικό, οι πιστωτικές μονάδες οι οποίες αποκτήθηκαν στο αλλοδαπό ίδρυμα ανέρχονται σε 121. Οι μονάδες αυτές αναλύονται ως εξής: «Φθινόπωρο 2011» 29 πιστωτικές μονάδες, «Άνοιξη 2012» 30 μονάδες, «Καλοκαίρι 2012» 12 μονάδες, «Φθινόπωρο 2012» 29 μονάδες και «Άνοιξη 2013» 21 μονάδες.

ν) Φωτοαντίγραφο πράξης του ΔΟΑΤΑΠ με ημερομηνία 03-04-2014 περί αναγνώρισης ισοτιμίας, αντιστοιχίας, καθώς και βαθμολογικής αντιστοιχίας, «*Άριστα*» 9,23», πτυχίου το οποίο απονεμήθηκε από το αλλοδαπό ίδρυμα τον Ιανουάριο του έτους 2014. Το πτυχίο αυτό φέρει, επίσης, το χαρακτηρισμό «*πτυχίο στη Νομική*» και συνοδεύεται από βεβαίωση σχετικά με διάρκεια σπουδών στο αλλοδαπό ίδρυμα, από Φεβρουάριο 2012 έως και Ιανουάριο 2014.

Στο σχετικό πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας γίνεται αναφορά σε μεταφορά 126 πιστωτικών μονάδων από μαθήματα διδασκόμενα σε Τμήμα Πολιτικών Επιστημών ημεδαπού ΑΕΙ. Από το ημεδαπό αυτό Τμήμα φέρεται να απονεμήθηκε πτυχίο τον Μάρτιο του 2012, κατόπιν σπουδών από το έτος 2007 έως το έτος 2011. Οι αναφερόμενες στο εν λόγω πιστοποιητικό ως μεταφερθείσες («*transferred*») πιστωτικές μονάδες αντιστοιχούν σε, «Computer Fund. & Appl. Free Elective-1, Computer Fund. & Appl. Free Elective-2, Gen. Edu.-Elective 1, Gen. Edu.-Elective 2, Humanities & Social. Sc. Elective 1 (σ.σ. έως και Humanities & Social. Sc. Elective 5)», Εισαγωγή στην Επιστήμη του Δικαίου, Φιλοσοφία του Δικαίου, Συνταγματικό, Διοικητικό, Ευρωπαϊκό Δίκαιο Ι, Δίκαιο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Διεθνείς Οργανισμοί-Διεθνείς Σχέσεις, Ατομικό Εργατικό, Προστασίας Περιβάλλοντος, Ελληνική Πολιτική και Συνταγματική Ιστορία, Ειδικά Θέματα- Σεμινάρια».

Οι πιστωτικές μονάδες που αποκτήθηκαν στο αλλοδαπό ίδρυμα ανέρχονται σε 122, και, σύμφωνα με το ίδιο πιστοποιητικό, αντιστοιχούν σε: «Άνοιξη 2012» 36 μονάδες, «Φθινόπωρο 2012» 30 μονάδες, «Άνοιξη 2012» 28 μονάδες, «Καλοκαίρι 2013» 11 μονάδες και «Φθινόπωρο 2013» 17 μονάδες.

vi) Πράξη του ΔΟΑΤΑΠ, με ημερομηνία 11-02-2013, η οποία αφορά σε αναγνώριση ισοτιμίας, αντιστοιχίας και βαθμολογικής αντιστοιχίας «*Άριστα*» 9,42» προς πτυχία απονεμόμενα από τα Τμήματα Νομικής ημεδαπών ΑΕΙ, «*πτυχίου στη Νομική, Magna cum Laude*» το οποίο απονεμήθηκε από το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου τον Ιανουάριο του έτους 2013.

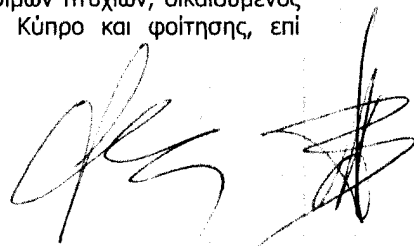
vii) Φωτοαντίγραφο «*πτυχίου στη Νομική, Suma cum Laude*», («*βαθμός επίδοσης*

3,90/4,00 «Άριστα») το οποίο απονεμήθηκε κατόπιν σπουδών στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, σύμφωνα με σχετική βεβαίωση του τελευταίου, από «Φθινοπωρινό Τετράμηνο 2012 - Θερινή Περίοδο 2014». Η εισαγωγή στο αλλοδαπό ίδρυμα έγινε με αναγνώριση πιστωτικών μονάδων από Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας ημεδαπού ΑΕΙ, για την λήψη πτυχίου από το οποίο οφείλονταν δύο μαθήματα.⁸

Δ. Επακολούθησε έγγραφο του ΔΟΑΤΑΠ με αριθμό 8883/07-04-2015 στο οποίο αναφέρεται ότι, σύμφωνα με ανακοίνωση του Κυπριακού Συμβουλίου Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών (ΚΥΣΑΤΣ) και με βάση το άρθρο 12 παρ. 2 του νόμου 68(Ι)1996 της Κυπριακής Δημοκρατίας (Ε.Ε. παρ. Ι(Ι) Αριθ.3057/05-05-1996), όπως ισχύει, ο οποίος ρυθμίζει θέματα Αναγνώρισης τίτλων Σπουδών Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης, τίτλοι σπουδών οι οποίοι απονέμονται από ιδιωτικά πανεπιστήμια της Κύπρου αναγνωρίζονται στη χώρα αυτή όταν έχουν αποκτηθεί μετά από πλήρη φοίτηση στο οικείο πανεπιστήμιο, χωρίς να απαιτείται να υποβληθούν στο ΚΥΣΑΤΣ. Στην περίπτωση που έχουν απονεμηθεί χωρίς εξ' ολοκλήρου φοίτηση των κατόχων τους στο πανεπιστήμιο που τους απένειμε, πρέπει να υποβάλλονται στο ΚΥΣΑΤΣ, με αίτηση του ενδιαφερομένου για αναγνώριση, οπότε και εξετάζονται με βάση τη σχετική νομοθεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Στο ίδιο έγγραφο του ΔΟΑΤΑΠ σημειώνεται ότι η αναγνώριση ενός αλλοδαπού τίτλου από τη χώρα στην οποία απονεμήθηκε, αποτελεί βασικό κριτήριο για την ακαδημαϊκή αναγνώριση του από τον ελληνικό Οργανισμό. Κατά το ίδιο έγγραφο, παρά την περιέλευση της ανωτέρω πληροφόρησης, τα ερωτήματα τα οποία είχαν διατυπωθεί στο έγγραφο με αριθμό 19849/18-09-2014 εξακολουθούν να έχουν αντικείμενο σε σχέση με περιπτώσεις όπου ο ενδιαφερόμενος θα έχει προσκομίσει, πέραν των λοιπών

⁸ Στα στοιχεία τα οποία παρασχέθηκαν από τον ΔΟΑΤΑΠ περιλαμβάνεται γνωμοδότηση Αναπλ. Καθηγ. του Παντείου Πανεπιστημίου η οποία προσκομίσθηκε στον Οργανισμό με αφορμή εκκρεμή αιτήματα αναγνώρισης. Στη γνωμοδότηση αυτή γίνεται αναφορά σε έλλειψη νομοθετικής απαγόρευσης για ταυτόχρονη εγγραφή σε ημεδαπό και αλλοδαπό ΑΕΙ. Γίνεται επίσης αναφορά σε ορισμένες ρυθμίσεις της νομοθεσίας για τις πιστωτικές μονάδες και διατυπώνεται το συμπέρασμα ότι η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ) και οι πιστωτικές μονάδες οργανώνουν την ευχερή μετακίνηση φοιτητών και ότι η εφαρμογή του συστήματος πιστωτικών μονάδων έχει ως σκοπό να είναι δυνατή η μεταφορά και συσσώρευση επιτυχών επιδόσεων σε άλλα αντίστοιχα προγράμματα σπουδών του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Τέλος, διατυπώνεται η άποψη ότι η έννοια του ομοταγούς ΑΕΙ αφορά τόσο στα ιδρύματα της αλλοδαπής όσο και στα ιδρύματα της ημεδαπής και είναι μια γενική έννοια στην οποία εντάσσονται κατά τρόπο ισότιμο όλα τα αναγνωρισμένα ΑΕΙ του ΕΧΑΕ. Με βάση τα παραπάνω υιοθετείται η θέση ότι ο ΔΟΑΤΑΠ υποχρεούται να αναγνωρίσει ισοτιμία και αντιστοιχία των κρίσιμων πτυχίων, δικαιούμενος μόνον να εξετάσει εάν πληρούται η προϋπόθεση παραμονής στην Κύπρο και φοίτησης, επί τουλάχιστον δύο έτη, στο τμήμα Νομικής του αλλοδαπού ιδρύματος.

απαιτούμενων δικαιολογητικών, πράξη αναγνώρισης του πτυχίου από το ΚΥΣΑΤΣ.⁹

Ε. Σημειώνεται ότι στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου αναφέρεται ότι αυτό αναπτύχθηκε από το Cyprus College το οποίο ιδρύθηκε το 1961 και ότι η άδεια έναρξης λειτουργίας του ως Πανεπιστημίου χορηγήθηκε την 1η Οκτωβρίου 2007.¹⁰ Δεν προκύπτει ο χρόνος έναρξης λειτουργίας του κρισίμου εν προκειμένω προγράμματος σπουδών.¹¹ Σύμφωνα με Απόσπασμα Πρακτικού του Α' Τμήματος Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης του ΔΣ του ΔΟΑΤΑΠ με αριθμό 108Α'/11-02-2011, αναγνωρίσθηκε ισοτιμία Σχολής και Τμήματος στον «κλάδο Νομικής» (School of Humanities And Social Science - Department of Law) του εν λόγω ιδρύματος. Σύμφωνα με Βεβαίωση του ΔΟΑΤΑΠ με αριθμό 19071/20-10-2011, το αλλοδαπό ίδρυμα είχε αναγνωρισθεί ως ομοταγές προς τα ελληνικά ΑΕΙ με το με αριθμό 100Α'/01-10-2010 Πρακτικό του ΔΣ του ΔΟΑΤΑΠ. Στην ίδια Βεβαίωση αναφέρεται σε σχέση με το με αριθμό 108Α'/11-02-2011 Πρακτικό περί αναγνώρισης ισοτιμίας Σχολής και Τμήματος: «(...) Ο ΔΟΑΤΑΠ αναγνωρίζει τον τίτλο σπουδών ΠΤΥΧΙΟ της Κύπρου. Ο τίτλος σπουδών ΠΤΥΧΙΟ Νομικής απονεμόμενος από το EUROPEAN UNIVERSITY OF CYPRUS δεν έχει κριθεί. (...) Η ακαδημαϊκή κρίση των τίτλων σπουδών γίνεται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που τίθενται στο ν. 3328/2005. (...)».

Στην ιστοσελίδα του αλλοδαπού ιδρύματος γίνεται επίσης αναφορά σε παροχή από

⁹ Μετά την υποβολή των ερωτημάτων, κοινοποιήθηκε στον ΔΟΑΤΑΠ η με αριθμό 1108/2014 απόφαση του ΔΕΑ με την οποία ακυρώθηκε πράξη του έτους 2006 με την οποία είχε απορριφθεί αίτημα αναγνώρισης, κατόπιν συνεκτίμησης, αλλοδαπού πτυχίου τριετούς διάρκειας σπουδών [Bachelor of Engineering (Beng)] και μεταπτυχιακού τίτλου διάρκειας σπουδών ενός έτους, με την αιτιολογία ότι υπολειπόταν κατά ένα έτος ο χρόνος σπουδών του προπτυχιακού προγράμματος καθώς ο ενδιαφερόμενος είχε καταταγεί στο δεύτερο έτος, με βάση το ότι είχε φοιτήσει σε τμήμα Οχημάτων Σχολής Τεχνολογικών Εφαρμογών ΤΕΙ και είχε εξετασθεί επιτυχώς σε 21 μαθήματα επί συνόλου 51 μαθημάτων σε αυτό.

Στη δικαστική αυτή απόφαση, γίνεται αναφορά σε παραδοχές της νομολογίας του ΣτΕ, σύμφωνα με τις οποίες «όλες οι σπουδές που ήγαγαν στη λήψη του αλλοδαπού τίτλου σπουδών έχουν πραγματοποιηθεί σε ομοταγές, προς τα ελληνικά, αλλοδαπό εκπαιδευτικό ίδρυμα». Τελικώς γίνεται δεκτό με αυτήν ότι είναι δυνατό, κατ' αρχήν, να ληφθεί υπόψη, χρόνος φοίτησης που διανύθηκε σε ελληνικό ΤΕΙ, ο οποίος –υπολογιζόμενος σε ακαδημαϊκά έτη, εξάμηνα ή διδακτικές μονάδες- ελήφθη υπόψη για την εισαγωγή και κατάταξη, αρκεί αυτή να έγινε σύμφωνα με τον κανονισμό του και την ισχύουσα στη χώρα του αλλοδαπού ιδρύματος νομοθεσία, εφόσον από το επίπεδο της φοίτησης και δοκιμασίας σε αυτό ή τις λοιπές προϋποθέσεις για την απόκτηση του τίτλου προκύπτει ότι ο τελευταίος είναι της ίδιας επιστημονικής αξίας προς τον αντίστοιχο τίτλο που χορηγείται από ίδρυμα της ίδιας επιστημονικής ειδικότητας ή κατεύθυνσης της ημεδαπής.

Ο ΔΟΑΤΑΠ έχει ασκήσει έφεση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας κατά της απόφασης αυτής. Ανεξαρτήτως τούτων, τα ζητήματα τα οποία ανακύπτουν στο πλαίσιο των εδώ εξεταζόμενων ερωτημάτων, δεν περιορίζονται σε αυτά τα οποία εκκρεμούν ενώπιον του ΣτΕ στο πλαίσιο της προαναφερόμενης έφεσης.

¹⁰ Διαθέσιμο στο <http://www.euc.ac.cy/easyconsole.cfm/id/>

¹¹ Στην ιστοσελίδα [http://Wikipedia \(el\)/Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου](http://Wikipedia (el)/Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου), και υπό το λήμμα: «Σημαντικές ημερομηνίες» εκτός από την αναφορά στην λειτουργία του Cyprus College από το 1961 και στην παροχή άδειας λειτουργίας ως Πανεπιστημίου από το έτος 2007, γίνεται αναφορά σε εισαγωγή πτυχίου Νομικής σε αυτό, το έτος 2010.

το Τμήμα Νομικής αυτού, προπτυχιακού προγράμματος σπουδών «Κυπριακό Δίκαιο (Cyprus Law)» και προπτυχιακού προγράμματος σπουδών «Ελληνικό Δίκαιο (Greek Law)».

Στην ελληνική έκδοση της ίδιας ιστοσελίδας αναφερόταν, μέχρι τη συζήτηση της υπόθεσης στο ΝΣΚ, μεταξύ άλλων, σε σχέση με το πρόγραμμα σπουδών «Ελληνικό Δίκαιο»:

«Νομική (Ελληνικό Δίκαιο), 4 χρόνια Bachelor of Law»:

Περιγραφή

Το πτυχίο «Νομική» Ελληνικό Δίκαιο αποτελεί μια ουσιαστική βάση για όλες τις πτυχές του Ελληνικού Δικαίου, επιτρέποντας στους φοιτητές να αποκτήσουν μια εις βάθος κατανόηση των νομικών, κανόνων, αρχών και ρυθμιστικών πλαισίων του δικαίου που τυγχάνουν εφαρμογής στην Ελληνική έννομη τάξη. Το πρόγραμμα εξετάζει μέσω των μαθημάτων κορμού τα οποία περιλαμβάνουν μαθήματα Ευρωπαϊκού και Διεθνούς Δικαίου και γενικότερα όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα των αντίστοιχων Ελληνικών σχολών, τους βασικούς τομείς δικαίου καλύπτοντας την απαιτούμενη ύλη για τις εξετάσεις των Ελληνικών Δικηγορικών Συλλόγων, ενώ παράλληλα δίνει τη δυνατότητα στους φοιτητές, μέσω των μαθημάτων εξειδίκευσης, να επιλέξουν και να εμβαθύνουν σε συγκεκριμένα νομικά αντικείμενα ανάλογα με τα ειδικότερα ενδιαφέροντά τους.

(...)».

Στην αγγλική έκδοση της ίδιας ιστοσελίδας αναφερόταν (τουλάχιστον μέχρι την ίδια ως άνω ημερομηνία), μεταξύ άλλων, σε σχέση με το ίδιο πρόγραμμα:

«Law (Greek Law), 4 years Bachelor of Law.

Description

The LLB degree (Greek Law) provides a solid foundation of all aspects of the Cypriot legal system to allow students to acquire a comprehensive understanding of legal principles and contexts. It surveys the entire scope of sectors covered by the Law, allows the student to select specific electives as fields of interest and provides the basis for pursuing the Cypriot and the Greek Bar Exam.

(...)».¹²

Η παραπάνω αναφορά, μπορεί να αποδοθεί στην ελληνική γλώσσα ως ακολούθως:

«Νομική (Ελληνικό Δίκαιο), 4 χρόνια Bachelor of Law

Περιγραφή

Το πτυχίο Νομική (Ελληνικό Δίκαιο) παρέχει μια ουσιαστική βάση για όλες τις πτυχές του Κυπριακού νομικού συστήματος, επιτρέποντας στους φοιτητές να αποκτήσουν μια εις βάθος κατανόηση των νομικών αρχών και πλαισίων. Εξετάζει το συνολικό φάσμα των τομέων που καλύπτονται από το Δίκαιο, επιτρέπει στο φοιτητή να επιλέξει συγκεκριμένα μαθήματα επιλογής ως πεδία ενδιαφέροντος και παρέχει τη βάση για συμμετοχή στις εξετάσεις των Κυπριακών και των Ελληνικών Δικηγορικών Συλλόγων.

(...)».

¹² Διαθέσιμα, έως τουλάχιστον τις 24-04-2015, στο <http://www.euc.ac.cy/easyconsole.cfm/id/>

ΣΤ. Ενόψει του προαναφερόμενου ιστορικού, τα ζητήματα τα οποία ανακύπτουν στο πλαίσιο των προκειμένων ερωτημάτων, είναι εξεταστέα με βάση το νομικό πλαίσιο και τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας τα οποία εκτίθενται στη συνέχεια.

ΙΙ. Νομικό πλαίσιο

1. Άρθρο 16 του Συντάγματος

Σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 5 και 8 του Συντάγματος:

«1 (...)

5. Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται αποκλειστικά από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση. ... (...)

8. (...) Η σύσταση ανώτατων σχολών από ιδιώτες απαγορεύεται.»

2. Άρθρο 165 της Συνθήκης Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στο άρθρο 165 της Συνθήκης Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, η οποία κυρώθηκε με το ν. 3671/2008 (Α'129)], ορίζεται, μεταξύ άλλων:

«Άρθρο 165 (πρώην άρθρο 149)

1. Η Ένωση συμβάλλει στην ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και, αν αυτό απαιτείται, υποστηρίζοντας και συμπληρώνοντας τη δράση τους, σεβόμενη ταυτόχρονα πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών μελών για το περιεχόμενο της διδασκαλίας και την οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος καθώς και την πολιτιστική και γλωσσική τους πολυμορφία.

(...)

2. Η δράση της Ένωσης έχει ως στόχο:

-(...)

- να ευνοεί την κινητικότητα φοιτητών και εκπαιδευτικών, μεταξύ άλλων και μέσω της ακαδημαϊκής αναγνώρισης διπλωμάτων και περιόδων σπουδών,

(...).¹³

3. Κρίσιμες διατάξεις του νόμου 3328/2005 περί ΔΟΑΤΑΠ

Με το ν. 3328/2005 (Α' 80/01-04-2005) συνεστήθη ο Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (ΔΟΑΤΑΠ).¹⁴

¹³ Στο άρθρο 166 ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 150 ΣυνΘΕΕ) ορίζεται σε σχέση με την επαγγελματική εκπαίδευση, μεταξύ άλλων:

«Άρθρο 166.

1. Η Ένωση εφαρμόζει πολιτική επαγγελματικής εκπαίδευσης, η οποία στηρίζει και συμπληρώνει τις δράσεις των κρατών μελών, σεβόμενη ταυτόχρονα πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών μελών για το περιεχόμενο και την οργάνωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

2. (...)

¹⁴ Ο ΔΟΑΤΑΠ αποτέλεσε διάδοχο του Διαπανεπιστημιακού Κέντρου Αναγνώρισεως Τίτλων Σπουδών της Αλλοδαπής (ΔΙΚΑΤΣΑ) το οποίο είχε συσταθεί με το ν. 741/1977 (Α' 314) στο άρθρο 2 του οποίου οριζόταν, μεταξύ άλλων:

«Άρθρον 2.

Αρμοδιότης του Κέντρου είναι: α) η αναγνώρισις Ανωτάτων Σχολών της αλλοδαπής ως ομοταγών προς Ανωτάτας Σχολάς της ημεδαπής και των υπ' αυτών χορηγούμενων τίτλων ως ισοτίμων και

Στα άρθρα 2, 3, 4, 11 και 23 του νόμου αυτού ορίζεται, μεταξύ άλλων:

«Άρθρο 2. Σκοπός

1. Σκοπός του Οργανισμού είναι:

α) Η αναγνώριση τίτλων σπουδών που απονέμονται από ομοταγή εκπαιδευτικά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, πανεπιστημιακής και τεχνολογικής κατεύθυνσης της αλλοδαπής και

β) (...)

Άρθρο 3

Ορισμοί

Κατά την έννοια του νόμου αυτού:

α) (...)

β) «Τίτλος σπουδών» είναι πτυχίο ή δίπλωμα, με το οποίο πιστοποιείται ότι ο κάτοχος του έχει ολοκληρώσει επιτυχώς πρόγραμμα σπουδών ανώτατης εκπαίδευσης.

γ) «Πτυχίο» είναι ο τίτλος αναγνωρισμένου πανεπιστημιακού ή τεχνολογικού ιδρύματος ανώτατης εκπαίδευσης, ο οποίος χορηγείται μετά από επιτυχή ολοκλήρωση προπτυχιακού προγράμματος σπουδών.

δ) (...)

στ) «Αναγνώριση τίτλου σπουδών» είναι η βεβαίωση και η διαπίστωση από τον Οργανισμό της «ισοτιμίας» ή «ισοτιμίας και αντιστοιχίας» του τίτλου. Η αναγνώριση αφορά πτυχία, μεταπτυχιακά διπλώματα και διδακτορικά διπλώματα.

ζ) «Αναγνωρισμένο εκπαιδευτικό ίδρυμα» είναι το πανεπιστήμιο και το τεχνολογικό ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης που έχει κριθεί ως ομοταγές από τα αρμόδια όργανα του Οργανισμού.

η) Ομοταγές θεωρείται το εκπαιδευτικό ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης πανεπιστημιακής και τεχνολογικής κατεύθυνσης της αλλοδαπής που αναγνωρίζεται από τα αρμόδια όργανα της χώρας του, εφόσον συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

αα) Η διδασκαλία και η εξέταση περιλαμβάνει τα αναγκαία για την αντίστοιχη επιστήμη μαθήματα.

ββ) Το ανώτατο ίδρυμα απονέμει ως τίτλους σπουδών πτυχία ή μεταπτυχιακά διπλώματα ή διδακτορικά διπλώματα. Κατ'εξίρεση θεωρούνται ως ομοταγή και τα Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, καθώς και οι Ανώτατες Σχολές Καλών Τεχνών (εικαστικών τεχνών, μουσικής, θεάτρου, χορού, κινηματογράφου) που απονέμουν ως τίτλους σπουδών μόνο πτυχία.¹⁵

γγ) Το μεγαλύτερο μέρος του διδακτικού προσωπικού του προπτυχιακού και του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών έχει διδακτορικό δίπλωμα. Η

αντιστοιχών προς τίτλους σπουδών απονεμομένους υπό Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.) της ημεδαπής και β) (...)»

¹⁵ Το πρώτο εδάφιο αντικαταστάθηκε ως άνω με τη παρ.5α του Ν. 4071/2012 (Α' 85/11.04.2012) και το τελευταίο εδάφιο αντικαταστάθηκε ως άνω με το εδάφιο 1 της παρ.1 του άρθρου 18 του Ν. 3369/2005 (ΦΕΚ Α 171/2005)

προϋπόθεση αυτή δεν ισχύει για τις Ανώτατες Σχολές Καλών Τεχνών (εικαστικών τεχνών, μουσικής, θεάτρου, χορού, κινηματογράφου).¹⁶

δδ) Όταν οι απονεμόμενοι τίτλοι οδηγούν σε επαγγελματικά δικαιώματα, τα δικαιώματα αυτά αναγνωρίζονται στη χώρα που λειτουργεί το ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα.

εε) Η διάρκεια σπουδών είναι τουλάχιστον τριετής για το προπτυχιακό και ενός έτους για το μεταπτυχιακό πρόγραμμα, οι δε σπουδαστές έχουν περατώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Άρθρο 4

Προϋποθέσεις αναγνώρισης τίτλων

Οι τίτλοι σπουδών των αναγνωρισμένων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της αλλοδαπής αναγνωρίζονται από τον Οργανισμό ως «ισότιμοι» ή ως «ισότιμοι και αντίστοιχοι».

1. Η «ισοτιμία» αναγνωρίζεται εφόσον:

α) Η διάρκεια των σπουδών, η διαδικασία διδασκαλίας και μάθησης και οι όροι αξιολόγησης, προαγωγής και αποφοίτησης των σπουδαστών πληρούν τις απαιτήσεις των πανεπιστημίων και των τεχνολογικών ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης της ημεδαπής. (...)¹⁷

β) Όλο το πρόγραμμα σπουδών έχει διανυθεί σε ομοταγή Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και τουλάχιστον το 1/2 του προγράμματος ή τα δύο έτη, σε περίπτωση που η διάρκεια των σπουδών είναι πενταετής, έχει πραγματοποιηθεί στο Ίδρυμα που απονέμει τον τίτλο. Εξαιρέση ως προς το εν λόγω ελάχιστο ποσοστό σπουδών μπορεί να αποτελέσουν τα διαπανεπιστημιακά προγράμματα συνεργασίας αναγνωρισμένων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Η διάρκεια των σπουδών υπολογίζεται σε ακαδημαϊκά έτη, εξάμηνα ή διδακτικές μονάδες ή σε συνδυασμό αυτών.¹⁸

2. Ειδικότερα για την αναγνώριση τίτλων σπουδών της αλλοδαπής που αποκτώνται μετά από τριετή φοίτηση, όταν για τα αντίστοιχα προγράμματα

¹⁶ Το τελευταίο εδάφιο προστέθηκε ως άνω με το εδάφιο 2 της παρ.1 του άρθρου 18 του Ν. 3369/2005 (ΦΕΚ Α 171/2005)

¹⁷ Σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο του στοιχείου (α) της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου 4 «Εξαιρούνται από την προϋπόθεση της διαδικασίας της διδασκαλίας και μάθησης τα ιδρύματα τύπου «ανοικτού πανεπιστημίου» (open university), «σπουδών εξ αποστάσεως» (distance learning) και «εξωτερικών πτυχίων» (external degrees), υπό τον όρο ότι τα συγκεκριμένα ιδρύματα έχουν ειδικό πρόγραμμα σπουδών για το σκοπό αυτόν, ότι ολοκληρή η διαδικασία παραχής τέτοιου τύπου προγράμματος γίνεται αποκλειστικά από το ίδρυμα που απονέμει τον τίτλο και όχι από άλλο με οποιονδήποτε τρόπο συνεργαζόμενο με αυτό ίδρυμα και ότι η αξιολόγηση, προαγωγή και αποφοίτηση γίνονται με βάση διαφανείς και αδιάβλητες διαδικασίες, ανάλογες με αυτές που ισχύουν στα άλλα προγράμματα σπουδών με παρακολούθηση.»

¹⁸ Πριν την κατά τα ανωτέρω αντικατάσταση της περίπτωσης β' με το άρθρο 39 παρ.17 του ν. 4186/2013 (Α' 193/17.9.2013), οριζόταν σ' αυτήν:

«β) Όλο το πρόγραμμα σπουδών έχει διανυθεί σε ομοταγή εκπαιδευτικά ιδρύματα και τουλάχιστον το 1/2 του προγράμματος έχει πραγματοποιηθεί στο ίδρυμα που απονέμει τον τίτλο. Εξαιρέση ως προς το εν λόγω ελάχιστο ποσοστό σπουδών μπορεί να αποτελέσουν τα διαπανεπιστημιακά προγράμματα συνεργασίας αναγνωρισμένων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Η διάρκεια των σπουδών υπολογίζεται σε ακαδημαϊκά έτη, εξάμηνα ή διδακτικές μονάδες ή σε συνδυασμό αυτών».

της ημεδαπής προβλέπεται τετραετής ή πενταετής φοίτηση, «ισοτιμία» ή «ισοτιμία και αντιστοιχία» του πτυχίου αναγνωρίζεται μόνον εφόσον ο κάτοχος του πτυχίου είναι και κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος. Στην περίπτωση αυτή δεν αναγνωρίζεται «ισοτιμία» του μεταπτυχιακού διπλώματος. Η κατοχή μεταπτυχιακού τίτλου δεν κρίνεται απαραίτητη προκειμένου για ισοτιμία με πτυχίο τεχνολογικού εκπαιδευτικού ιδρύματος.

3. «Ισοτιμία και αντιστοιχία» αναγνωρίζεται εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την αναγνώριση της «ισοτιμίας» του τίτλου σπουδών και επιπλέον ο ενδιαφερόμενος έχει διδαχθεί και εξετασθεί επιτυχώς στα βασικά μαθήματα του ομοειδούς προγράμματος σπουδών της ημεδαπής.

Ο Οργανισμός μπορεί να απαιτήσει επιπλέον επιτυχή εξέταση σε συμπληρωματικό αριθμό μαθημάτων σε ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της ημεδαπής. Τα συμπληρωματικά μαθήματα δεν μπορούν να υπερβαίνουν τα έξι. Ο αριθμός αυτός μπορεί να αυξηθεί έως δέκα, όταν πρόκειται για την αναγνώριση τίτλων της αλλοδαπής αντίστοιχων με τίτλους, που αποκτώνται στην ημεδαπή μετά από σπουδές τουλάχιστον πενταετούς διάρκειας. Αν η διαφορά του προγράμματος σπουδών της ημεδαπής από το πρόγραμμα της αλλοδαπής είναι τόσο σημαντική ώστε να μη μπορεί να χορηγηθεί «ισοτιμία και αντιστοιχία» του τίτλου ούτε με τη συμπληρωματική εξέταση σε έξι ή, αναλόγως, δέκα μαθήματα, τότε αναγνωρίζεται «ισοτιμία» εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 4 παρ. 1. Τα συμπληρωματικά μαθήματα ορίζονται από το οικείο Τμήμα του Δ.Σ. του Οργανισμού μετά από εισήγηση της αρμόδιας Εκτελεστικής Επιτροπής (Ε.Ε.).

4. (...)

Άρθρο 11

Διαδικασία για αναγνώριση τίτλων σπουδών

1. Οι ενδιαφερόμενοι υποβάλλουν αίτηση για αναγνώριση τίτλου σπουδών είτε μόνο για «ισοτιμία» είτε για «ισοτιμία και αντιστοιχία». (...)

Άρθρο 23.

Ισχύς

Η Ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.¹⁹».

4. Κρίσιμες διατάξεις του νόμου 4009/2011 περί ΑΕΙ

Στις διατάξεις των άρθρων 5, 30, 32, 33, 36, 38, 40 και 41 του ν. 4009/2011 «Α.Ε.Ι: Δομή, λειτουργία κλπ.» (Α' 195/06-09-2011), όπως ισχύει, ορίζεται μεταξύ άλλων:

«Άρθρο 5

1. (...)

2. Με τον Οργανισμό καθορίζονται τα θέματα της οργανωτικής δομής και λειτουργίας κάθε ιδρύματος και ιδίως τα ακόλουθα:

¹⁹ Ιδ. και άρθρο 18 παρ. 7 του ν. 3369/2006 (ΦΕΚ Α' 171) κατά το οποίο οι εκκρεμείς κατά το χρόνο θέσης σε ισχύ του ν.3328/2005 υποθέσεις εξακολουθούν να διέπονται, όσον αφορά τις προϋποθέσεις αναγνώρισης των τίτλων, από τους ν. 741/1977 και 1404/1983, όπως είχαν τροποποιηθεί και ισχυαν.

α) η οργάνωση της ακαδημαϊκής, διοικητικής και οικονομικής λειτουργίας του ιδρύματος,

β. (...)

ιστ) οι βασικές αρχές λειτουργίας των προγραμμάτων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών, ο τρόπος αξιολόγησης του διδακτικού έργου των καθηγητών από τους φοιτητές, οι μέθοδοι αξιολόγησης της προόδου των φοιτητών, οι απαραίτητες πιστωτικές μονάδες για την απονομή τίτλων σπουδών, η αλληλεξάρτηση των μαθημάτων, ο τρόπος αναπλήρωσης τους και η δυνατότητα οργάνωσης και λειτουργίας θερινών εξαμήνων για ταχύρρυθμη διδασκαλία ύλης εξαμήνου,

(...)

Άρθρο 30

Διάρθρωση των σπουδών

1. Οι σπουδές διαρθρώνονται σε τρεις κύκλους, τον πρώτο, τον δεύτερο και τον τρίτο.

2. α) Ο πρώτος κύκλος σπουδών συνίσταται στην παρακολούθηση ενός προγράμματος σπουδών, περιλαμβάνει μαθήματα που αντιστοιχούν κατ'ελάχιστο σε 180 πιστωτικές μονάδες και ολοκληρώνεται με την απονομή τίτλου σπουδών. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, ύστερα από εισηγήσεις των πρυτάνεων των ιδρυμάτων, οι οποίες διατυπώνονται μετά από γνώμη των κοσμητειών των οικείων σχολών, καθώς και ύστερα από γνώμη της ΑΔΙΠ, ορίζεται το σύνολο των πιστωτικών μονάδων που απαιτούνται για την απονομή τίτλου σπουδών από όλα τα ομοειδή προγράμματα σπουδών, λαμβάνοντας υπόψη και τις αντίστοιχες εξελίξεις σε κάθε επιστημονικό πεδίο, στον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης.

β) Κάθε ακαδημαϊκό έτος περιλαμβάνει εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αντιστοιχούν σε 60 πιστωτικές μονάδες.

γ) Κάθε ίδρυμα μπορεί να οργανώνει προγράμματα σύντομου κύκλου σπουδών, τα οποία περιλαμβάνουν μαθήματα που αντιστοιχούν κατά μέγιστο σε 120 πιστωτικές μονάδες και ολοκληρώνεται με την απονομή πιστοποιητικού κατάρτισης σύντομου κύκλου, κατά τα οριζόμενα στον Οργανισμό του ιδρύματος. Το πιστοποιητικό αυτό δεν είναι ισότιμο με τίτλο σπουδών πρώτου κύκλου.

3. (...)

Άρθρο 32

Πρόγραμμα σπουδών

1. α) Το Πρόγραμμα σπουδών περιέχει τους τίτλους των υποχρεωτικών, των κατ'επιλογή υποχρεωτικών και των προαιρετικών μαθημάτων, το περιεχόμενο τους, τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας τους, στις οποίες περιλαμβάνεται το κάθε μορφής επιτελούμενο διδακτικό έργο, και τη χρονική αλληλουχία ή αλληλεξάρτηση των μαθημάτων. (...)

β) Σύμφωνα με το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων της Ανώτατης Εκπαίδευσης, κάθε Πρόγραμμα σπουδών περιέχει επίσης τα μαθησιακά αποτελέσματα και τα προσόντα που αποκτώνται από το σύνολο του προγράμματος σπουδών, καθώς

και από κάθε επί μέρους μάθημα ή εκπαιδευτική δραστηριότητα ή πρακτική άσκηση που περιλαμβάνεται σε αυτό, τις πιστωτικές μονάδες σύμφωνα με τα οριζόμενα στη Φ.5/89656/Β3/13.8.2007 απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (Β' 1466), καθώς και το επίπεδο των προσόντων σε αντιστοιχηση του με εκείνα του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Δια Βίου Μάθησης και του Πλαισίου Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης. (...)

2. (...)

3. Στα προγράμματα σπουδών πρώτου κύκλου ενός ιδρύματος μπορούν να περιλαμβάνονται, με την αναγνώριση των αντίστοιχων πιστωτικών μονάδων, και μαθήματα που παρέχονται από Σχολές άλλων ιδρυμάτων της ημεδαπής, όπως ορίζεται στους Οργανισμούς των ιδρυμάτων αυτών, ή της αλλοδαπής. Μεταξύ των δύο ιδρυμάτων καταρτίζεται ειδικό πρωτόκολλο συνεργασίας.

4. (...)

Άρθρο 33

Χρονική διάρθρωση σπουδών - Εξετάσεις

1. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31η Αυγούστου του επόμενου έτους. Το Διδακτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα.

2. Ο φοιτητής εγγράφεται στη σχολή στην αρχή κάθε εξαμήνου σε ημερομηνίες που ορίζονται από την κοσμητεία και δηλώνει τα μαθήματα που επιλέγει. (...)

(...)

12. Ο φοιτητής ολοκληρώνει τις σπουδές του και του απονέμεται τίτλος σπουδών όταν εξεταστεί επιτυχώς στα μαθήματα που προβλέπονται από το Πρόγραμμα σπουδών και συγκεντρώσει τον απαιτούμενο αριθμό πιστωτικών μονάδων.

Άρθρο 36

Φοιτητικά θέματα

1. (...)

2. α) Φοιτητές οι οποίοι προέρχονται από άλλα Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ομοταγή ιδρύματα της αλλοδαπής στο πλαίσιο εκπαιδευτικών ή ερευνητικών προγραμμάτων συνεργασίας εγγράφονται ως φιλοξενούμενοι φοιτητές στα Α.Ε.Ι. υποδοχής.

β) (...)

γ) Οι φιλοξενούμενοι φοιτητές δεν έχουν δικαίωμα κατάταξης ή απόκτησης τίτλου σπουδών στο Α.Ε.Ι. υποδοχής, εκτός αν το πρόγραμμα συνεργασίας, στο πλαίσιο του οποίου διακινούνται, προβλέπει τη δυνατότητα χορήγησης κοινού τίτλου σπουδών από τα συνεργαζόμενα Α.Ε.Ι.

δ) Προκειμένου περί φοιτητών εγγεγραμμένων στα ελληνικά Α.Ε.Ι., οι πιστωτικές μονάδες, ο χρόνος φοίτησης, η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων και η βαθμολογία τους στο Α.Ε.Ι. υποδοχής λαμβάνονται υπόψη, μεταφέρονται και θεωρείται ότι πραγματοποιήθηκαν στο Α.Ε.Ι. προέλευσης, εφόσον τα μαθήματα αυτά περιλαμβάνονται σε εγκεκριμένο πρόγραμμα συνεργασίας.

ε) Με τους Οργανισμούς των Α.Ε.Ι. μπορεί να προβλέπεται η δυνατότητα προσωρινής μετακίνησης ενός φοιτητή από ένα Α.Ε.Ι. σε άλλο της ημεδαπής, για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει το ένα ακαδημαϊκό έτος, η διαδικασία αναγνώρισης πιστωτικών μονάδων και ρυθμίζονται τα λοιπά σχετικά θέματα.

στ) Με τους Οργανισμούς των Α.Ε.Ι. ρυθμίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις αναγνώρισης πιστωτικών μονάδων από το Α.Ε.Ι. υποδοχής, (...).

Άρθρο 38

Προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών

1. (...)

4. Στα Προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών ενός ιδρύματος μπορούν να περιλαμβάνονται, με την αναγνώριση των αντίστοιχων πιστωτικών μονάδων, και μαθήματα που παρέχονται από Σχολές μεταπτυχιακών σπουδών άλλων ιδρυμάτων, όπως ορίζεται στους Οργανισμούς των ιδρυμάτων αυτών. Μεταξύ των δύο ιδρυμάτων καταρτίζεται ειδικό πρωτόκολλο συνεργασίας.

5. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις που αφορούν τα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών.²⁰

Άρθρο 40

Προγράμματα σπουδών συνεργασίας μεταξύ Α.Ε.Ι.

1. Τα ιδρύματα μπορούν να οργανώνουν και να προσφέρουν προγράμματα σπουδών από κοινού ή σε συνεργασία με Σχολές διαφορετικών Α.Ε.Ι. της ημεδαπής, που οδηγούν στην απονομή τίτλου σπουδών του προγράμματος αυτού.

2. Για τα προγράμματα αυτά καταρτίζεται πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ των συνεργαζόμενων Α.Ε.Ι., στο οποίο καθορίζονται ιδίως το αντικείμενο του προγράμματος και, κατά περίπτωση, τα επιστημονικά πεδία, ο τρόπος εισαγωγής των φοιτητών προκειμένου για προγράμματα δεύτερου ή τρίτου κύκλου σπουδών, οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα, η μετακίνηση του διδακτικού προσωπικού ή των φοιτητών, η χορήγηση ενιαίου ή χωριστού από κάθε ίδρυμα τίτλου σπουδών, ο τύπος του χορηγούμενου τίτλου, η συγκρότηση επιτροπών για την κατάρτιση του περιεχομένου του προγράμματος σπουδών, η συγκρότηση οργάνων διοίκησης και παρακολούθησης των προγραμμάτων σπουδών και κάθε σχετικό θέμα.

3. Στον Οργανισμό κάθε ιδρύματος ορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία συμμετοχής του ιδρύματος στα προγράμματα συνεργασίας που προβλέπονται στο άρθρο αυτό, καθώς και τα Όργανα του ιδρύματος που έχουν την αρμοδιότητα έγκρισης και εποπτείας των προγραμμάτων αυτών.

Άρθρο 41

Προγράμματα σπουδών συνεργασίας με Α.Ε.Ι. της αλλοδαπής

1. Τα ιδρύματα της ημεδαπής μπορούν να οργανώνουν και να προσφέρουν από κοινού ή σε συνεργασία προγράμματα σπουδών με ομοταγή ιδρύματα της αλλοδαπής, που οδηγούν στην απονομή αντίστοιχων τίτλων σπουδών.

²⁰ Όπως ισχύει μετά το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 5 καταργήθηκε με την παρ. 2 περ. στ' του άρθρου 13 ν. 4076/2012 (Α 159/10.8.2012').

2. Για τα προγράμματα αυτά καταρτίζεται πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ των συνεργαζόμενων Α.Ε.Ι., στο οποίο καθορίζονται ιδίως το αντικείμενο του προγράμματος και, κατά περίπτωση, τα επιστημονικά πεδία, οι πηγές χρηματοδότησης, ο τρόπος εισαγωγής των φοιτητών, οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα, η μετακίνηση του διδακτικού προσωπικού ή των φοιτητών, η χορήγηση ενιαίου ή χωριστού τίτλου σπουδών από κάθε ίδρυμα, ο τύπος του χορηγούμενου τίτλου, η συγκρότηση επιτροπών για την κατάρτιση του περιεχομένου του προγράμματος σπουδών, η συγκρότηση οργάνων διοίκησης και παρακολούθησης των προγραμμάτων σπουδών, η γλώσσα ή οι γλώσσες διδασκαλίας και συγγραφής των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών εργασιών ή διδακτορικών διατριβών και κάθε άλλο σχετικό θέμα, σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο που διέπει τις προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές της χώρας κάθε συνεργαζόμενου ιδρύματος.

3. Στον Οργανισμό κάθε ιδρύματος ορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία συμμετοχής του ιδρύματος στα προγράμματα συνεργασίας που προβλέπονται στο άρθρο αυτό, καθώς και τα Όργανα του ιδρύματος που έχουν την αρμοδιότητα έγκρισης και εποπτείας των προγραμμάτων αυτών.»

5. Κρίσιμες διατάξεις του νόμου 3374/2005 για το Σύστημα Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων και κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδοθείσα νομοθεσία

Α. Στο Κεφάλαιο Β' του ν. 3374/2005 «Διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση - Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων - Παράρτημα διπλώματος» (Α' 189), και ειδικότερα στα άρθρα 14 και 16 αυτού, ορίζεται:

«ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ

Άρθρο 14

Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων

1. Τα προγράμματα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης οργανώνονται με βάση το σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων.

2. Το Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων είναι ένα σύστημα περιγραφής των προγραμμάτων σπουδών των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης με την απόδοση πιστωτικών μονάδων στα στοιχεία που τα συνθέτουν. Οι πιστωτικές μονάδες εκφράζουν το φόρτο εργασίας που απαιτείται για την ολοκλήρωση των στόχων ενός ακαδημαϊκού προγράμματος από κάθε φοιτητή ή σπουδαστή.

3. Ο φόρτος εργασίας περιλαμβάνει το χρόνο που απαιτείται για την ολοκλήρωση όλων των προγραμματισμένων δραστηριοτήτων μάθησης, στο πλαίσιο ενός ακαδημαϊκού προγράμματος σπουδών, όπως η παρακολούθηση παραδόσεων, σεμιναρίων, η ανεξάρτητη μελέτη, η προετοιμασία εργασιών, η

πρακτική άσκηση, η συμμετοχή στις εξετάσεις, η εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας.

4. Ο φόρτος εργασίας για κάθε φοιτητή ή σπουδαστή πλήρους φοίτησης κατά τη διάρκεια ενός ακαδημαϊκού έτους αποτιμάται σε εξήντα πιστωτικές μονάδες. Ο φόρτος εργασίας αποτιμάται ανά εξάμηνο σε τριάντα πιστωτικές μονάδες και ανά τρίμηνο σε είκοσι πιστωτικές μονάδες. Αρμοδία για την αντιστοίχιση του φόρτου εργασίας ανά μάθημα είναι τα συλλογικά όργανα διοίκησης των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

5. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν θίγουν τις ισχύουσες διατάξεις για τις διδακτικές μονάδες των μαθημάτων και τον ελάχιστο αριθμό διδακτικών μονάδων που απαιτείται σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών για τη λήψη του πτυχίου.

6. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν στην εφαρμογή του συστήματος μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων.

Άρθρο 16

Μεταβατικές διατάξεις

Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως των υπουργικών αποφάσεων που προβλέπονται από τις διατάξεις του και πάντως από την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους 2005 - 2006».

B. Κατ' εξουσιοδότηση, του άρθρου 14 παρ. 6 και σε συνδυασμό με το άρθρο 16 του ν. 3374/2005, εκδόθηκε η απόφαση Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων με αριθμό Φ5/89656/B3 /2007 «Εφαρμογή του Συστήματος Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων» (B' 1466/13-08-2007).

Σύμφωνα με το άρθρο 1 της απόφασης αυτής, στην οποία παραπέμπει ρητώς το προεκτεθέν άρθρο 32 παρ. 1 στοιχείο (β) του ν. 4009/2011:

«Άρθρο 1

1. Τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.) οργανώνουν τα προγράμματα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών τους με βάση το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων, ώστε τα προγράμματα σπουδών να μπορούν να περιγραφούν με την απόδοση πιστωτικών μονάδων σε όλα τα αυτοτελή εκπαιδευτικά συστατικά στοιχεία και δραστηριότητες που τα συνθέτουν και να είναι επίσης δυνατή η μεταφορά και συσσώρευση επιτυχών επιδόσεων σε άλλα αντίστοιχα προγράμματα σπουδών του ίδιου ή άλλου Α.Ε.Ι. σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων βασίζεται στον φόρτο εργασίας, τον οποίο απαιτείται να καταβάλει κάθε φοιτητής ή σπουδαστής για να επιτύχει τους αντικειμενικούς στόχους ενός προγράμματος σπουδών, ανάλογα με τα εκάστοτε μαθησιακά αποτελέσματα και τις γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες που επιδιώκεται να αποκτηθούν

μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του.

Ο φόρτος εργασίας συνίσταται στον χρόνο που υπολογίζεται ότι χρειάζεται να δαπανήσει κατά μέσο όρο ένας φοιτητής ή σπουδαστής για να ολοκληρώσει επιτυχώς όλες τις προγραμματισμένες εκπαιδευτικές διαδικασίες και να επιτύχει τα μαθησιακά αποτελέσματα που καθορίζονται εκάστοτε επακριβώς για κάθε επιμέρους αυτοτελές εκπαιδευτικό συστατικό στοιχείο ή δραστηριότητα του προγράμματος σπουδών, όπως η παρακολούθηση παραδόσεων, φροντιστηριακών ασκήσεων ή εργαστηρίων, η συμμετοχή σε σεμινάρια, η ανεξάρτητη ιδιωτική μελέτη, η προετοιμασία εργασιών, η πρακτική άσκηση, η συμμετοχή σε εξετάσεις, η εκπόνηση πτυχιακής ή διπλωματικής εργασίας κλπ.

Μαθησιακά αποτελέσματα είναι το σύνολο των γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων που οι φοιτητές ή σπουδαστές θα πρέπει να γνωρίζουν, να καταλαβαίνουν ή να είναι σε θέση να κάνουν μετά την επιτυχή ολοκλήρωση μιας συγκεκριμένης εκπαιδευτικής διαδικασίας, μακράς ή βραχείας. Τα μαθησιακά αποτελέσματα καθορίζονται εκάστοτε επακριβώς από τους οικείους διδάσκοντες ή υπεύθυνους για κάθε επιμέρους αυτοτελές εκπαιδευτικό συστατικό στοιχείο και δραστηριότητα του προγράμματος σπουδών και περιγράφονται αναλυτικά στον Ενημερωτικό Οδηγό Σπουδών κάθε Α.Ε.Ι. σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 2 και 3 της παρούσας απόφασης.

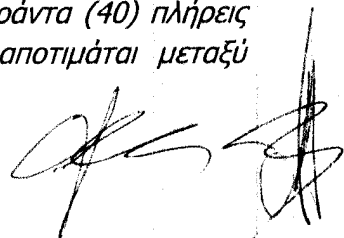
2. Οι πιστωτικές μονάδες εκφράζουν τον φόρτο εργασίας που απαιτεί κάθε αυτοτελές εκπαιδευτικό συστατικό στοιχείο ή δραστηριότητα του προγράμματος σπουδών για να επιτευχθούν οι αντικειμενικοί στόχοι ή τα μαθησιακά αποτελέσματα που επιδιώκονται εκάστοτε με κάθε τέτοιο συγκεκριμένο στοιχείο ή δραστηριότητα, σε σχέση με τον συνολικό φόρτο εργασίας που απαιτείται για την επιτυχή ολοκλήρωση ενός (1) ακαδημαϊκού έτους πλήρους φοίτησης.

Οι πιστωτικές μονάδες αποδίδονται σε κάθε μάθημα (παράδοση, σεμινάριο κλπ.), πρακτική άσκηση, πτυχιακή ή διπλωματική εργασία και ο,τιδήποτε άλλο είναι απαραίτητο σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών για την επίτευξη των εκάστοτε επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, ανάλογα με το αντικείμενο κάθε προγραμματισμένης εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Οι πιστωτικές μονάδες αναγνωρίζονται στους φοιτητές ή σπουδαστές μόνο μετά από επιτυχή εξέταση και αντίστοιχη απόδειξη του βαθμού επιτυχίας των εκάστοτε αντικειμενικών στόχων ή των μαθησιακών αποτελεσμάτων που επιδιώκονται με κάθε αυτοτελές εκπαιδευτικό συστατικό στοιχείο ή δραστηριότητα του προγράμματος σπουδών.

3. Το ελάχιστο και ανώτατο όριο πιστωτικών μονάδων που μπορούν να αποδοθούν συνολικά σε ένα πρόγραμμα προπτυχιακών ή μεταπτυχιακών σπουδών, ανάλογα με τη συνολική διάρκεια του, κατανέμεται μεταξύ των ακαδημαϊκών ετών με βάση τον ελάχιστο δυνατό αριθμό εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου ή του μεταπτυχιακού διπλώματος.

Ο φόρτος εργασίας που απαιτείται να καταβάλει κάθε φοιτητής ή σπουδαστής κατά τη διάρκεια ενός (1) ακαδημαϊκού έτους πλήρους φοίτησης που περιλαμβάνει κατά μέσο όρο τριάντα έξι (36) έως σαράντα (40) πλήρεις εβδομάδες διδασκαλίας, προετοιμασίας και εξετάσεων, αποτιμάται μεταξύ

χιλίων πεντακοσίων (1.500) και χιλίων οκτακοσίων (1.800) ωρών εργασίας, οι οποίες αντιστοιχούν σε εξήντα (60) πιστωτικές μονάδες. Ο φόρτος εργασίας αποτιμάται ανά εξάμηνο μεταξύ επτακοσίων πενήντα (750) και εννιακοσίων (900) ωρών εργασίας, οι οποίες αντιστοιχούν σε τριάντα (30) πιστωτικές μονάδες, και ανά τρίμηνο μεταξύ πεντακοσίων (500) και εξακοσίων (600) ωρών εργασίας, οι οποίες αντιστοιχούν σε είκοσι (20) πιστωτικές μονάδες. Στις περιπτώσεις αυτές μία (1) πιστωτική μονάδα αντιστοιχεί σε είκοσι πέντε (25) έως τριάντα (30) ώρες εργασίας.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις εντατικών προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών, στα οποία ένα (1) ακαδημαϊκό έτος πλήρους φοίτησης περιλαμβάνει κατά μέσο όρο σαράντα έξι (46) έως πενήντα δύο (52) πλήρεις εβδομάδες διδασκαλίας, προετοιμασίας και εξετάσεων χωρίς να προβλέπονται φοιτητικές διακοπές, ο φόρτος εργασίας είναι δυνατόν να αποτιμάται μεταξύ χιλίων οκτακοσίων εβδομήντα πέντε (1.875) και δύο χιλιάδων διακοσίων πενήντα (2.250) ωρών εργασίας, οι οποίες αντιστοιχούν σε εβδομήντα πέντε (75) πιστωτικές μονάδες ανά ακαδημαϊκό έτος. Οι περιπτώσεις αυτές πρέπει να αναφέρονται ειδικά με πλήρη και αναλυτική τεκμηρίωση στον Ενημερωτικό Οδηγό Σπουδών κάθε Α.Ε.Ι. σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 2 και 3 της παρούσας απόφασης.

(...)

Άρθρο 3

1. Οι απαραίτητες τυπικές προϋποθέσεις για την ορθή και πλήρη εφαρμογή του ευρωπαϊκού συστήματος μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων είναι τα έγγραφα πληροφόρησης και τεκμηρίωσης της εφαρμογής του συστήματος. Τα έγγραφα αυτά είναι τουλάχιστον τα εξής:

α) Ο Ενημερωτικός Οδηγός Σπουδών (Information Package/Course Catalogue) του Ιδρύματος, ο οποίος περιγράφει αναλυτικά τα προγράμματα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών όλων των Τμημάτων του οικείου Α.Ε.Ι., ώστε το περιεχόμενο τους να καθίσταται προσιτό και κατανοητό και να παρέχονται σε κάθε ενδιαφερόμενο λεπτομερείς πληροφορίες για όλα τα επιμέρους αυτοτελή εκπαιδευτικά συστατικά στοιχεία και δραστηριότητες που τα συνθέτουν. Ο Οδηγός συντάσσεται με ευθύνη του οικείου Ιδρύματος και πρέπει να δημοσιεύεται στην ελληνική και αγγλική γλώσσα στο διαδικτυακό τόπο ή στην ιστοσελίδα του Ιδρύματος και να εκτυπώνεται σε ένα συνολικό έντυπο ή σε περισσότερα τμηματικά έντυπα. Ο Οδηγός πρέπει επίσης να είναι προσβάσιμος σε άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα όρασης και να επικαιροποιείται σε τακτικά χρονικά διαστήματα και τουλάχιστον μια φορά ετησίως.

Προηγούμενες εκδόσεις του πρέπει να παραμένουν και να είναι διαθέσιμες στο διαδικτυακό τόπο ή στην ιστοσελίδα του Ιδρύματος για εύλογο χρονικό διάστημα.

Ο ανωτέρω Οδηγός πρέπει να περιέχει όλα τα στοιχεία και τις πληροφορίες που αναφέρονται στο παράρτημα (Checklist) που δημοσιεύεται στην ελληνική και αγγλική γλώσσα και συνοδεύει την παρούσα απόφαση, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών για τους αλλοδαπούς φοιτητές.

β) Το Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας (Transcript of Records), το οποίο πιστοποιεί τις εκάστοτε επιδόσεις του φοιτητή ή σπουδαστή με την αναλυτική καταγραφή των μαθημάτων που παρακολούθησε και εξετάστηκε, τις διδακτικές και πιστωτικές μονάδες που συγκέντρωσε, τους βαθμούς επιτυχίας που έλαβε και, εφόσον είναι εφικτό, τους αντίστοιχους βαθμούς του ευρωπαϊκού συστήματος μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων, όπως υπολογίζονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4 της παρούσας απόφασης. Το Πιστοποιητικό εκδίδεται στην ελληνική και αγγλική γλώσσα και πρέπει να περιέχει όλα τα ανωτέρω στοιχεία που αναφέρονται στο σχετικό έντυπο.

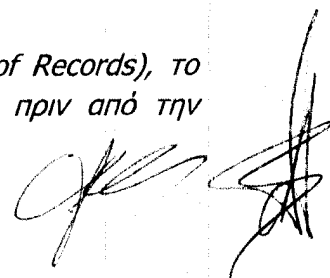
2. Εκτός από τα έγγραφα πληροφόρησης και τεκμηρίωσης που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο απαιτούνται επιπλέον, ειδικά σε περίπτωση μεταφοράς πιστωτικών μονάδων, και τα ακόλουθα έγγραφα:

α) Το Έντυπο Αίτησης του φοιτητή ή σπουδαστή (Student Application Form), το οποίο πρέπει να συμπληρώνεται από φοιτητές ή σπουδαστές που επιθυμούν να συμμετάσχουν σε ένα πρόγραμμα κινητικότητας και ανταλλαγής φοιτητών ή σπουδαστών και σκοπεύουν να πραγματοποιήσουν μια συγκεκριμένη και χρονικά περιορισμένη περίοδο σπουδών σε αλλοδαπό Α.Ε.Ι. (...).

β) Η Εκπαιδευτική Συμφωνία (Learning Agreement) μεταξύ των Ιδρυμάτων προέλευσης και υποδοχής, στην οποία περιλαμβάνεται ο κατάλογος των μαθημάτων που έχουν συμφωνηθεί μεταξύ των εξουσιοδοτημένων εκπαιδευτικών των εμπλεκόμενων Ιδρυμάτων και του φοιτητή ή σπουδαστή ότι μπορεί να παρακολουθήσει ο διακινούμενος φοιτητής ή σπουδαστής στο αλλοδαπό Α.Ε.Ι. για μια συγκεκριμένη και χρονικά περιορισμένη περίοδο σπουδών στο πλαίσιο συμμετοχής του σε ένα πρόγραμμα κινητικότητας και ανταλλαγής φοιτητών ή σπουδαστών. Για κάθε επιμέρους μάθημα του καταλόγου πρέπει να αναγράφονται ο τίτλος, ο κωδικός αριθμός και οι πιστωτικές μονάδες του μαθήματος. Η Συμφωνία είναι τριμερής και πρέπει να υπογράφεται πριν από την αναχώρηση του φοιτητή ή σπουδαστή και να επικαιροποιείται αμέσως, με τις αντίστοιχες υπογραφές και των τριών μερών, σε περίπτωση μεταγενέστερων τροποποιήσεων. Η Συμφωνία, μαζί με το Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας, διασφαλίζει την πλήρη αναγνώριση και μεταφορά πιστωτικών μονάδων των μαθημάτων, στα οποία εξετάστηκε επιτυχώς ο φοιτητής ή σπουδαστής στο αλλοδαπό Α.Ε.Ι. Η Συμφωνία πρέπει να συντάσσεται στην αγγλική γλώσσα και να περιέχει όλα τα στοιχεία και τις πληροφορίες που αναφέρονται στο σχετικό έντυπο.

Παράλληλα με την Εκπαιδευτική Συμφωνία, το Ίδρυμα προέλευσης μπορεί να προβαίνει στην έγκριση ενός Φύλλου Αναγνώρισης (Recognition Sheet), στο οποίο δηλώνει δεσμευτικά από ποια μαθήματα απαλλάσσεται κάθε διακινούμενος φοιτητής ή σπουδαστής μετά την επιτυχή περάτωση της περιόδου σπουδών του στο αλλοδαπό Α.Ε.Ι.

γ) Το Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας (Transcript of Records), το οποίο πρέπει να αποστέλλεται από το Ίδρυμα προέλευσης πριν από την

αναχώρηση κάθε διακινούμενου φοιτητή ή σπουδαστή του και να επιστρέφεται συμπληρωμένο από το Ίδρυμα υποδοχής μετά το πέρας της περιόδου σπουδών στο αλλοδαπό Α.Ε.Ι.

δ) Το Πιστοποιητικό Αναγνώρισης (Proof of Recognition), με το οποίο το Ίδρυμα προέλευσης πιστοποιεί την πλήρη αναγνώριση και μεταφορά πιστωτικών μονάδων των μαθημάτων, στα οποία εξετάστηκε επιτυχώς κάθε διακινούμενος φοιτητής ή σπουδαστής του σε αλλοδαπό Α.Ε.Ι.

3. Το παράρτημα (Checklist) και όλα τα σχετικά έντυπα που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους, καθώς και τα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνονται στα αντίστοιχα έντυπα που συμπληρώνουν οι διδάσκοντες ή υπεύθυνοι για κάθε επιμέρους αυτοτελές εκπαιδευτικό συστατικό στοιχείο ή δραστηριότητα του προγράμματος σπουδών και οι φοιτητές ή σπουδαστές σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 της παρούσας απόφασης, είναι πλήρως διαθέσιμα σε ηλεκτρονική μορφή στην επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με περαιτέρω οδηγίες, πληροφορίες και υποδείγματα, μαζί με πλήρη κατάλογο των Εθνικών Συντονιστών/Συμβούλων του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS/DS Counsellors).

Άρθρο 5

1. Για τη διασφάλιση και παρακολούθηση της ορθής και πλήρους εφαρμογής του ευρωπαϊκού συστήματος μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων σε κάθε Α.Ε.Ι. και κάθε Τμήμα του ορίζονται από τη Σύγκλητο ή τη Συνέλευση του οικείου Ιδρύματος ένας αρμόδιος Συντονιστής του Ιδρύματος και από τη Γενική Συνέλευση ή το Συμβούλιο του οικείου Τμήματος ένας αντίστοιχος Συντονιστής κάθε Τμήματος. (...) Η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ του Συντονιστή του οικείου Ιδρύματος και των Συντονιστών των Τμημάτων του γίνεται σύμφωνα με τον Εσωτερικό Κανονισμό λειτουργίας του Ιδρύματος και η αρμοδιότητα τους πρέπει να προκύπτει με σαφήνεια και κάθε δυνατή διαφάνεια με τη δεσμευτική υπογραφή τους σε όλα τα έγγραφα πληροφόρησης και τεκμηρίωσης της εφαρμογής του συστήματος (έντυπα αιτήσεων των φοιτητών ή σπουδαστών, εκπαιδευτικές συμφωνίες, πιστοποιητικά αναλυτικής βαθμολογίας). Σε Α.Ε.Ι. με μικρό αριθμό Τμημάτων ο αρμόδιος Συντονιστής του οικείου Ιδρύματος μπορεί να είναι ταυτόχρονα και Συντονιστής Τμήματος ή Τμημάτων τους.

2. (...) Ο Συντονιστής κάθε Τμήματος των Α.Ε.Ι. είναι το πρόσωπο επικοινωνίας μεταξύ των φοιτητών ή σπουδαστών και του διδακτικού - ερευνητικού προσωπικού εντός του Τμήματος κάθε Α.Ε.Ι., ασχολείται με όλα τα πρακτικά και ακαδημαϊκά θέματα που αφορούν στην εφαρμογή του ευρωπαϊκού συστήματος μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων στο οικείο Τμήμα και παρέχει στους φοιτητές ή σπουδαστές του Τμήματος κάθε δυνατή συμβουλευτική υποστήριξη και καθοδήγηση σε όλα τα ζητήματα μεταφοράς ή συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων. Διασφαλίζει την πρόσβαση των διακινούμενων φοιτητών ή σπουδαστών του Τμήματος στους Ενημερωτικούς Οδηγούς Σπουδών αλλοδαπών Α.Ε.Ι., τους βοηθά στη σωστή

συμπλήρωση των εντύπων αιτήσεων και των εκπαιδευτικών συμφωνιών και τους εξηγεί τις προβλεπόμενες διαδικασίες ακαδημαϊκής αναγνώρισης. (...)
3. (...)».

6. Κρίσιμες διατάξεις για την κατάταξη πτυχιούχων σε ημεδαπά ΑΕΙ

Συνάφεια με τα ζητήματα τα οποία ανακύπτουν στο πλαίσιο των εδώ εξεταζόμενων ερωτημάτων παρουσιάζουν οι διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας αναφορικά με τη δυνατότητα κατάταξης σε Τμήματα ΑΕΙ, πτυχιούχων ΑΕΙ (όπως και ΤΕΙ ή πρώην ΚΑΤΕΕ και ανωτέρων σχολών), όπως αυτές ίσχυαν και όπως ειδικότερα ισχύουν σήμερα, οι οποίες μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

A. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 και το άρθρο 4 του ν. 1865/1989 (Α' 210):

«Άρθρο 3

1. Πτυχιούχοι ΑΕΙ-ΤΕΙ-ΚΑΤΕΕ και λοιπών Ανωτέρων Σχολών μπορούν να καταταγούν σε τμήματα ΑΕΙ.

(...)

Άρθρο 4

1. Για τα θέματα των κατατάξεων με εξετάσεις στα ΑΕΙ που αφορούν τη βαθμολογία, τη σειρά επιτυχίας, τον τρόπο διεξαγωγής των εξετάσεων και τη βαθμολόγηση γραπτών δοκιμίων υποψηφίων, ισχύουν ανάλογα οι αντίστοιχες διατάξεις περί μετεγγραφών με εξετάσεις του άρθρου 1 του παρόντος.

2. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων καθορίζονται:

α) η προθεσμία υποβολής των δικαιολογητικών, η προθεσμία διενέργειας των κατατακτήριων εξετάσεων και της επιλογής καθώς και κάθε διαδικαστικό ή άλλο λεπτομερειακό θέμα που αφορά τις κατατάξεις στα ΑΕΙ και ΤΕΙ.

β) (...)»

B. Με το άρθρο 3 παρ. 28 περιπτ. α' του ν. 3027/2002, ορίσθηκε:

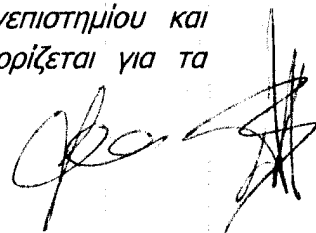
«28. α) Από το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005 δεν επιτρέπονται μετεγγραφές Ελλήνων φοιτητών από Πανεπιστήμια του εξωτερικού σε Πανεπιστήμια του εσωτερικού. Από το αυτό ακαδημαϊκό έτος καταργείται κάθε διάταξη νόμου ή διάταξη που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση νόμου, σχετική με θέματα των μετεγγραφών αυτών.»

Γ. Με το άρθρο 15 παρ. 1 και 2 του ν. 3404/2005 "Ρύθμιση θεμάτων του Πανεπιστημιακού και Τεχνολογικού Τομέα της Ανωτάτης Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις" (Α' 260), ορίστηκαν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 15.

1. Από το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006 το ποσοστό των κατατάξεων των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ορίζεται αυτοτελώς ως ποσοστό επί του αριθμού των εισακτέων κάθε ακαδημαϊκού έτους στο Τμήμα υποδοχής ανεξάρτητα από το ποσοστό των μετεγγραφών.

2. (...) Το ποσοστό των κατατάξεων πτυχιούχων Πανεπιστημίου και πτυχιούχων ανώτερων σχολών διετούς κύκλου σπουδών ορίζεται για τα

Ιδρύματα του Λεκανοπεδίου Αττικής και του Νομού Θεσσαλονίκης σε ποσοστό 2% και για τα υπόλοιπα Ιδρύματα σε ποσοστό 4% του προβλεπόμενου αριθμού εισακτέων σε κάθε Τμήμα Πανεπιστημίου. (...)».²¹

Περαιτέρω, με το άρθρο 15 παρ. 4 του ν. 3404/2005 προβλέφθηκαν, αρχικώς, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«4. Υπέρβαση του ποσοστού των κατατάξεων δεν επιτρέπεται. Η επιλογή των υποψηφίων για κατάταξη πτυχιούχων γίνεται με βάση το βαθμό πτυχίου ή με κατατακτήριες εξετάσεις σε τρία μαθήματα. (...)»

Α. Με το άρθρο 57 του ν. 4186/2013 ορίσθηκε:

«Το άρθρο 15 του ν. 3404/2005 τροποποιείται ως εξής:

α. Η παρ. 2 του άρθρου 15:

«2. Το ποσοστό των κατατάξεων πτυχιούχων Πανεπιστημίου, Τ.Ε.Ι. ή ισότιμων προς αυτά, Α.Σ.ΠΑΙΤ.Ε, της Ελλάδος ή του εξωτερικού (αναγνωρισμένα από τον Δ.Ο.ΑΤ.Α.Π.) ορίζεται σε ποσοστό 10% επί του αριθμού των εισακτέων σε κάθε τμήμα Πανεπιστημίου ή Τ.Ε.Ι.²². (...)»

β. (...)

γ. Η παρ. 4 του άρθρου 15:

«4. Υπέρβαση του ποσοστού των κατατάξεων δεν επιτρέπεται. Η επιλογή των υποψηφίων για κατάταξη πτυχιούχων γίνεται αποκλειστικά με κατατακτήριες εξετάσεις με θέματα ανάπτυξης σε τρία μαθήματα. (...) Στην επιλογή των υποψηφίων με εξετάσεις πρέπει να διασφαλίζεται η διαφάνεια και το αδιάβλητο της διαδικασίας. Η σειρά επιτυχίας των υποψηφίων καθορίζεται από το άθροισμα, της βαθμολογίας όλων των εξεταζόμενων μαθημάτων. Στη σειρά αυτή περιλαμβάνονται όσοι έχουν συγκεντρώσει συνολική βαθμολογία τουλάχιστον τριάντα (30) μονάδες και με την προϋπόθεση ότι έχουν συγκεντρώσει, δέκα (10) μονάδες τουλάχιστον σε καθένα από τα τρία (3) μαθήματα. Η κατάταξη γίνεται κατά φθίνουσα σειρά βαθμολογίας μέχρι να καλυφθεί το προβλεπόμενο ποσοστό. Αν υπάρχουν περισσότεροι υποψήφιοι με την ίδια συνολική βαθμολογία, για την αποφυγή της υπέρβασης λαμβάνεται υπόψη η κατοχή πτυχίου Τμήματος με συναφή μαθήματα με το Τμήμα κατάταξης, όπως αυτά ορίζονται από τα αντίστοιχα προγράμματα σπουδών. Αν και ο αριθμός των συναφών μαθημάτων είναι ίδιος μεταξύ των ισοβαθμούντων υποψηφίων, γίνεται κλήρωση μεταξύ των ισοδύναμων

²¹ Με το άρθρο 26 παρ.1 του ν. 3467/2006 το οποίο στη συνέχεια αντικαταστάθηκε με το άρθρο 25 του ν. 3794/2009 (Α 156/4.9.2009) επήλθαν τροποποιήσεις στην παρ. 3 του άρθρου 15 του ν. 3404/2005, οι οποίες αφορούσαν σε ζητήματα πλήρωσης των θέσεων μεταξύ των κατηγοριών πτυχιούχων ΑΕΙ και ΤΕΙ. Το άρθρο 25 του ν. 3794/2009 καταργήθηκε με το άρθρο 81 παρ. 27 του ν. 4009/2011 (Α 195/6-9-2011) με την επιφύλαξη των μεταβατικών διατάξεων των άρθρων 76 έως και 80 του αυτού νόμου.

²² Η φράση «ή Τ.Ε.Ι.» προστέθηκε στο τέλος του πρώτου εδαφίου της περ. α' με το άρθρο έκτο παρ.2 του ν. 4218/2013, ΦΕΚ Α 268/10.12.2013, με έναρξη ισχύος από 9/8/2013 σύμφωνα με το έβδομο άρθρο του αυτού νόμου.

υποψηφίων. Δεν επιτρέπεται επιλογή υποψηφίων που ισοβαθμούν με τον τελευταίο κατατασσόμενο στο Τμήμα υποδοχής ως υπεράριθμων. (...)»²³

δ. Η παρ. 5 του άρθρου 15:

«5. Το εξάμηνο κατάταξης πτυχιούχων σε Τμήμα ορίζεται από τα αρμόδια όργανα της Σχολής και δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο του 7ου εξαμήνου για Τμήματα Σχολών εξαιτούς φοίτησης ή του 5ου εξαμήνου για πενταετή ή τετραετή φοίτηση. (...)»

ε. (...)».

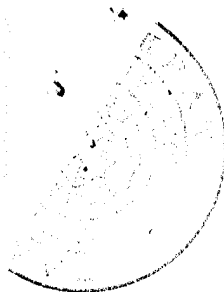
III. Σχετική νομολογία

Α. Το Συμβούλιο της Επικρατείας δέχεται, σε συμφωνία με τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ότι η αναγνώριση ισοτιμίας και αντιστοιχίας από τον αρμόδιο εθνικό Οργανισμό ανάγεται στην οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος των σπουδών ανώτατης εκπαίδευσης και στην ακαδημαϊκή αναγνώριση των τίτλων σπουδών, η οποία, σύμφωνα με το άρθρο 165 της Συνθήκης Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πρώην άρθρο 149 της Συνθήκης ΕΕ), συνιστά αρμοδιότητα των κρατών μελών και εμπίπτει στην εθνική νομοθεσία τους [ιδ. ΣτΕ 1698/2013, 3451/2011, 567/2010 (επταμ.) σκέψη 12 και τις εκεί περαιτέρω παραπομπές, μεταξύ άλλων, στην απόφαση του ΔΕΕ της 23-10-2008 στην υπόθεση C-274/2005, Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας].²⁴ Ειδικότερα, τα κράτη μέλη είναι αποκλειστικώς αρμόδια να καθορίζουν τα ίδια τη μορφή, το περιεχόμενο και το επίπεδο της οικείας εκπαίδευσης και, ελλείψει σχετικής εναρμόνισης, και τα επιθυμητά για συγκεκριμένο επάγγελμα προσόντα. Σε σχέση με τίτλους σπουδών Νομικής, γίνεται διάκριση μεταξύ της αναγνώρισης ακαδημαϊκής ισοτιμίας και αντιστοιχίας από τον ΔΟΑΤΑΠ και της αρμοδιότητας των Δικηγορικών Συλλόγων να λαμβάνουν υπ' όψιν τίτλους που έχει αποκτήσει ο ενδιαφερόμενος σε άλλο κράτος μέλος, και οι οποίοι συνιστούν νόμιμη προϋπόθεση για την άσκηση του ίδιου επαγγέλματος στο κράτος εκείνο, μη περιοριζόμενοι σε ενδεχόμενη έλλειψη πράξης αναγνώρισης ισοτιμίας τους από ακαδημαϊκή άποψη, προκειμένου αυτοί να προβούν σε συγκριτική εξέταση των ικανοτήτων οι οποίες πιστοποιούνται με τους τίτλους αυτούς και των γνώσεων και προσόντων που απαιτούνται για το συγκεκριμένο επάγγελμα από τις εθνικές διατάξεις²⁵ προς διακρίβωση της συνδρομής

²³ Η τροποποίηση η οποία επήλθε στην παράγραφο 4 του άρθρου 15 του ν. 3404/2005, σε σχέση με την αρχική μορφή της αφορά στην κατάργηση της δυνατότητας κατάταξης με βάση το βαθμό πτυχίου.

²⁴ Ανάλογα ισχύουν και αναφορικά με την οργάνωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης, σύμφωνα με το άρθρο 166 ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 150 Συνθήκης ΕΕ).

²⁵ Ιδ. σχετικώς τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 4194/2013 «Κώδικας Δικηγόρων» (Α' 208), όπως ισχύει μετά το άρθρο 6 παρ. 4 του ν. 4285/2014 (Α' 91) καθώς και την κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδοθείσα απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης 80423/30-12-2014 (Β' 2923).

ή μη των προϋποθέσεων για την εγγραφή ασκουμένων δικηγόρων, η οποία συναρτάται με τα άρθρα 45 και 49 της ΣΛΕΕ (πρώην άρθρα 39 και 40 ΣυνθΕΕ) στα οποία κατοχυρώνονται, αντιστοίχως, η ελευθερία κυκλοφορίας των εργαζομένων και το δικαίωμα εγκατάστασης. Τούτο διότι, εφόσον οι τίτλοι αυτοί επιτρέπουν στο κράτος προέλευσης την πρόσβαση στο οικείο επάγγελμα, δεν θα μπορούσαν να μην εξετάζονται, εξαιτίας και μόνον διαφορών ως προς την αντίστοιχη εκπαίδευση του κράτους προέλευσης και του κράτους υποδοχής [ιδ. ΣΤΕ 3375/2013, 3900/2012, 2771/2011 (Ολομ.) σκέψεις 6 επ. και τις εκεί παραπομπές, μεταξύ άλλων, στην απόφαση του ΔΕΚ της 13-11-2003 στην υπόθεση C-313/01, Christine Morgenbesser,²⁶ στην απόφαση της 16-07-1999 στην υπόθεση C-234/97, Fernandez de Bobadilla, στην απόφαση της 07-05-1991 στην υπόθεση C-340/89, Βλασσοπούλου, καθώς και στην απόφαση της 15-10-1987 στην υπόθεση C-222/86, Umectef/Heylens].

B. Σε σχέση με τη διαδικασία αναγνώρισης τίτλου σπουδών εκπαιδευτικού ιδρύματος της αλλοδαπής ως ισότιμου με πτυχίο ελληνικού Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, το Συμβούλιο της Επικρατείας δέχεται, ειδικότερα, ότι αυτή διέπεται από το άρθρο 16 παρ. 5 και 8 του Συντάγματος και τη συνάδουσα με αυτό νομοθεσία [ιδ. ΣΤΕ 1698/2013, 3451/2011, 1412/2011, 2550/2009, 1452/2008, 3457/1998 (Ολομ.), 1890/1992, 2274/1990 (Ολομ.)] και συνίσταται στα εξής στάδια:

Στο πρώτο στάδιο κρίνεται εάν το αλλοδαπό εκπαιδευτικό ίδρυμα, στο οποίο φοίτησε ο ενδιαφερόμενος και το οποίο χορήγησε τον υπό αναγνώριση τίτλο σπουδών, είναι ομοταγές, εάν δηλαδή ανήκει, από την άποψη του είδους και του περιεχομένου των παρεχομένων σε αυτό γνώσεων, καθώς και από την άποψη των προσόντων των διδασκόντων και των προϋποθέσεων της εισαγωγής των σπουδαστών σε αυτό, στην ανώτατη βαθμίδα εκπαίδευσης και μάλιστα στον ίδιο ή ομοειδή κύκλο επιστημών. Εφόσον συντρέχει ο όρος αυτός, κρίνεται το ισότιμο του συγκεκριμένου τίτλου σπουδών, δηλαδή εάν ο τίτλος αυτός έχει αποκτηθεί μετά από επιτυχή φοίτηση ή επιστημονική έρευνα και δοκιμασία και, γενικά, κατά διαδικασία και προϋποθέσεις (διάρκεια φοίτησης, είδος και έκταση σπουδών, σημασία και τρόπος

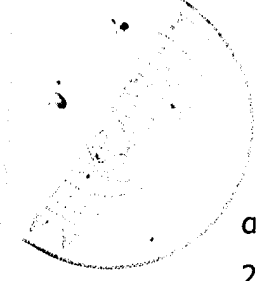
²⁶ Στη σκέψη 64 της απόφασης της 13-11-2003 (Christine Morgenbesser), γίνεται αναφορά στο ότι, η από ακαδημαϊκή και επαγγελματική άποψη αναγνώριση της ισοτιμίας διπλώματος αποκτηθέντος σε ένα πρώτο κράτος μέλος μπορεί να είναι πρόσφορη, και μάλιστα καθοριστική, για την εγγραφή στον δικηγορικό σύλλογο ενός δευτέρου κράτους μέλους, με παραπομπή στην απόφαση του Δικαστηρίου της 28-04-1977, στην υπόθεση C-71/76, Thieffry (ιδ. Ειδική Έκδοση στα ελληνικά, 1977/σ.00229). Με την τελευταία αυτή απόφαση αντιμετωπίστηκε περίπτωση άρνησης άσκησης του επαγγέλματος του δικηγόρου στη Γαλλία σε κάτοχο πτυχίου Νομικής της χώρας του (Βελγίου), το οποίο είχε αναγνωρισθεί, από ακαδημαϊκή άποψη, ως ισότιμο προς τα πτυχία Νομικής της Γαλλίας.

εξέτασης ή άλλης δοκιμασίας, έρευνα κλπ.) ανάλογες με αυτές που ισχύουν στην Ελλάδα και αποδεικνύουν ότι ο τίτλος είναι πράγματι της ίδιας επιστημονικής ειδικότητας ή κατεύθυνσης και της ίδιας αξίας προς ορισμένο αντίστοιχο τίτλο που χορηγείται από ελληνικό ΑΕΙ, προς τον οποίο γίνεται η σύγκριση. Παγίως γίνεται δεκτό ότι οι πράξεις με τις οποίες τα αρμόδια όργανα αποφαινόνται για την ισοτιμία και την αντιστοιχία ή μη ορισμένου τίτλου σπουδών εκπαιδευτικού ιδρύματος της αλλοδαπής προς τους απονεμόμενους από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της ημεδαπής, πρέπει λόγω της φύσης τους να αιτιολογούνται, υπό την έννοια ότι στην οικεία πράξη ή σε στοιχεία αναφερόμενα σ' αυτήν πρέπει να εκτίθενται τα κριτήρια και τα στοιχεία εκείνα από τα οποία έχει συναχθεί η κρίση τόσο για την ισοτιμία ή μη των αλλοδαπών τίτλων με τίτλους ΑΕΙ της ημεδαπής όσο και για την ύπαρξη ή μη αντιστοιχίας τους, προκειμένου να είναι εφικτός ο έλεγχος της νομιμότητας των πράξεων αυτών. [ιδ, αντί άλλων ο.π. ΣΤΕ 1698/2013 και 567/2010 (επταμ.), καθώς και ΣΤΕ 4319/2012, 207/2012, 1412/2011, 570-574/2010, 3208/2009, 2590/2009, 2658/2008, 2479/2008, 1452/2008, 2304/2007, 440/2007, 1912/2006, 4495/2005, 3288/2005, 476/2002].

Όπως γίνεται δεκτό, προκειμένου να αναγνωρισθεί ισοτιμία του αλλοδαπού τίτλου σπουδών, απαιτείται, αφενός, ο τίτλος να αποκτήθηκε με διαδικασία και ουσιαστικές προϋποθέσεις (π.χ. διάρκεια σπουδών, τρόπος διδασκαλίας, σημασία και τρόπος εξέτασης ή άλλης δοκιμασίας για προαγωγή ή αποφοίτηση των σπουδαστών) ανάλογες με αυτές που ισχύουν στην Ελλάδα που αποδεικνύουν ότι ο τίτλος σπουδών είναι πράγματι της αυτής επιστημονικής αξίας και του αυτού επιπέδου με τους τίτλους σπουδών των ελληνικών ΑΕΙ, και, αφετέρου, όλες οι σπουδές οι οποίες ήγαγαν στη λήψη του αλλοδαπού τίτλου σπουδών να έχουν πραγματοποιηθεί σε ομοταγές, προς τα ελληνικά, αλλοδαπό εκπαιδευτικό ίδρυμα και, πάντως, το ήμισυ αυτών στο εκπαιδευτικό ίδρυμα που χορήγησε τον υπό αναγνώριση τίτλο σπουδών [ιδ. ο.π. ΣΤΕ 3451/2011 σκέψη 6, και, κυρίως, ΣΤΕ 3231/2010 σκέψεις 8 και 9 και ΣΤΕ 3388/2009 σκέψεις 7 και 8, οι οποίες αφορούν στα άρθρα 4 παρ. 1 περ. (α) και (β) και παρ. 3 του ν. 3328/2005].²⁷

Στο πλαίσιο της προσέγγισης αυτής, έχει γίνει επίσης δεκτό ότι κατά την αναγνώριση ισοτιμίας εξετάζεται εάν είναι αντίστοιχη με την ελληνική νομοθεσία η

²⁷ Ειδικότερες σκέψεις σε σχέση με τις προϋποθέσεις αναγνώρισης τίτλων απονεμόμενων στο πλαίσιο νομίμως εγκεκριμένων κοινών προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών ημεδαπών ΑΕΙ με αναγνωρισμένα ιδρύματα της αλλοδαπής (υπό την ισχύ διατάξεων παλαιότερων του ν. 4900/2011) διαλαμβάνονται στις ΣΤΕ 406/2011, 2305/2008 (επταμ.) (ιδ. και τις εκεί περαιτέρω παραπομπές).

αλλοδαπή νομοθεσία με βάση την οποία αποκτήθηκε τίτλος σπουδών (ιδ. ΣΤΕ 2120/2008 αναφορικά με αναγνώριση ισοτιμίας διδακτορικού τίτλου, καθώς και ΣΤΕ 3208/2009 σχετικά με συγκριτική εξέταση καθεστώτος κατάταξης με βάση καλλιτεχνικές δεξιότητες και φοίτησης μόνο τεσσάρων εξαμήνων σε αλλοδαπή Σχολή Καλών Τεχνών, έναντι ανάλογης εισαγωγής μόνο στο πρώτο εξάμηνο σπουδών στις ημεδαπές, και απαίτησης παρακολούθησης δέκα εξαμήνων σπουδών).

Εξάλλου, αλλοδαπός τίτλος σπουδών, ο οποίος αναγνωρίσθηκε ως ισότιμος με συγκεκριμένο πτυχίο ελληνικού ΑΕΙ, δύναται να αναγνωρισθεί και ως αντίστοιχος προς το πτυχίο αυτό, εάν αντιπροσωπεύει το ίδιο κατά βάση περιεχόμενο γνώσεων, το οποίο αντιπροσωπεύει το πτυχίο του ελληνικού ΑΕΙ προς το οποίο κρίθηκε η ισοτιμία του. Στην περίπτωση κατά την οποία ο αλλοδαπός τίτλος σπουδών δεν αντιπροσωπεύει σε έκταση το ίδιο περιεχόμενο γνώσεων το οποίο αντιπροσωπεύει το πτυχίο του ελληνικού ΑΕΙ προς το οποίο κρίθηκε ισότιμος, είναι δυνατή η αναγνώριση της αντιστοιχίας του ύστερα από επιτυχή συμπληρωματική εξέταση στα μη διδαχθέντα στην αλλοδαπή μαθήματα του αυτού κύκλου σπουδών, η επιτυχής παρακολούθηση των οποίων στην Ελλάδα είναι αναγκαία, λόγω της σοβαρότητάς τους, για τη χορήγηση του αντιστοίχου πτυχίου [ιδ. ο.π. ΣΤΕ 4319/2012, 3451/2011, 3231/2010, 3388/2009, 3208/2009, 2590/2009, 2658/2008 κά).

Περαιτέρω, το Συμβούλιο της Επικρατείας δέχεται ότι για τον χαρακτηρισμό τίτλου σπουδών της αλλοδαπής ως ισότιμου είναι κατά νόμο αδιάφορος ο τρόπος εισόδου και η κατάταξη του ενδιαφερομένου σε ορισμένο έτος σπουδών του ιδρύματος που τον χορήγησε, βάσει των σχετικών γνώσεων ή της προγενέστερης φοίτησής του σε άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα ή σχολές, εφόσον η είσοδος στο ίδρυμα που χορήγησε τον τίτλο έγινε σύμφωνα με τον κανονισμό του ή την ισχύουσα στην χώρα που αυτό ευρίσκεται νομοθεσία και από το επίπεδο της φοίτησης και της δοκιμασίας στο εν λόγω ίδρυμα ή τις λοιπές προϋποθέσεις για την απόκτηση του τίτλου προκύπτει ότι ο τελευταίος είναι της ίδιας επιστημονικής αξίας προς τον αντίστοιχο τίτλο που χορηγείται από ίδρυμα της ίδιας επιστημονικής ειδικότητας ή κατεύθυνσης. Δέχεται, επίσης, ότι, εφόσον συντρέχει περίπτωση εισαγωγής σε προχωρημένο εξάμηνο σπουδών ιδρύματος της αλλοδαπής, εξετάζεται όχι μόνον εάν ο χρόνος σπουδών είναι βραχύτερος της αντίστοιχης προσφερόμενης φοίτησης σε ημεδαπά ΑΕΙ αλλά και το ουσιαστικό επίπεδο των σπουδών ενόψει του προγράμματος σπουδών του αλλοδαπού ΑΕΙ και των συνθηκών διδασκαλίας σε αυτό (ιδ. ο.π. ΣΤΕ 4319/2012 και τις εκεί περαιτέρω παραπομπές).

IV. Γνώμες

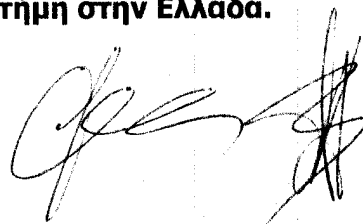
Ενόψει του συνόλου των προαναφερομένων, στο Τμήμα διαμορφώθηκαν δύο γνώμες:

A. 1. Επί του πρώτου ερωτήματος

Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας που απαρτίστηκε από τους, Βασιλική Δούσκα, Αντιπρόεδρο ΝΣΚ, Παναγιώτη Παναγιωτουνάκο, Παναγιώτη Σπανό, Ευγενία Βελώνη, Κωνσταντίνο Κατσούλα και Αθηνά Αλεφάντη, Νομικούς Σύμβουλους του Κράτους (ψήφοι 6), προς την οποία συντάχθηκε η εισηγήτρια Φωτεινή Δεδούση, Πάρεδρος ΝΣΚ (γνώμη χωρίς ψήφο), η αρνητική άποψη του ΔΟΑΤΑΠ είναι ορθή κατ' αποτέλεσμα υπό την ακόλουθη έννοια και αιτιολογία:

α) Σύμφωνα με τις προεκτεθείσες διατάξεις του ν. 3328/2005 και κυρίως το άρθρο 1 στοιχείο (α) αυτού, σκοπός του ΔΟΑΤΑΠ είναι η αναγνώριση τίτλων σπουδών οι οποίοι απονέμονται από ομοταγή εκπαιδευτικά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, πανεπιστημιακής και τεχνολογικής κατεύθυνσης, της αλλοδαπής. Στο άρθρο 3 στοιχείο (η) του ίδιου νόμου ορίζεται ως ομοταγές το εκπαιδευτικό ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης πανεπιστημιακής και τεχνολογικής κατεύθυνσης της αλλοδαπής, το οποίο πληροί, σωρευτικά, τις οριζόμενες στο στοιχείο αυτό προϋποθέσεις. Στις προϋποθέσεις αυτές εντάσσεται, το να περιλαμβάνει η διδασκαλία και η εξέταση στο αλλοδαπό ίδρυμα, τα αναγκαία για την αντίστοιχη επιστήμη μαθήματα [στοιχείο (η) υποπερίπτωση (αα)].

Από το συνδυασμό των παραπάνω με το στοιχείο (β) του άρθρου 3 του ίδιου νόμου ν. 3328/2005, στο οποίο ορίζεται ότι ο προς αναγνώριση τίτλος σπουδών πρέπει να πιστοποιεί την επιτυχή ολοκλήρωση προγράμματος σπουδών ανώτατης εκπαίδευσης, συνάγεται ότι ο σκοπός του νόμου συνίσταται στην υπαγωγή σε εξέταση με βάση τις ρυθμίσεις και τα κριτήρια τα οποία προβλέπονται σε αυτόν (και σε συμφωνία το άρθρο 16 παρ. 5 και 8 του Συντάγματος και τη σχετική νομολογία), αλλοδαπών τίτλων σπουδών προς διαπίστωση της επιστημονικής αξίας και του περιεχομένου τους, σε σχέση με τους τίτλους σπουδών τους οποίους απονέμουν τα ΑΕΙ της ημεδαπής, **στην αντίστοιχη επιστήμη**. Με άλλη διατύπωση, σκοπός της νομοθεσίας που αφορά στην αναγνώριση ακαδημαϊκής ισοτιμίας, είναι η διαπίστωση της, από ακαδημαϊκή άποψη, αξίας ενός τίτλου ο οποίος απονεμήθηκε από ομοταγές ίδρυμα της αλλοδαπής, στο πλαίσιο της εκεί οργάνωσης των ακαδημαϊκών σπουδών, σε σχέση με τίτλους οι οποίοι απονέμονται στο πλαίσιο της οργάνωσης των οικείων ακαδημαϊκών σπουδών **στην αντίστοιχη επιστήμη στην Ελλάδα**.

Εξάλλου, στο άρθρο 4 παρ. 1 στοιχείο (α) εδάφιο πρώτο και στοιχείο (β) του ν. 3328/2005 ορίζεται ότι η «ισοτιμία» αναγνωρίζεται εφόσον, α) η διάρκεια των σπουδών, η διαδικασία διδασκαλίας και μάθησης και οι όροι αξιολόγησης, προαγωγής και αποφοίτησης των σπουδαστών πληρούν τις απαιτήσεις των πανεπιστημίων και των τεχνολογικών ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης της ημεδαπής²⁸ και β) όλο το πρόγραμμα σπουδών έχει διανυθεί σε ομοταγή εκπαιδευτικά ιδρύματα και τουλάχιστον το 1/2 του προγράμματος ή τα δύο έτη, σε περίπτωση που η διάρκεια των σπουδών είναι πενταετής, έχει πραγματοποιηθεί στο ίδρυμα που απονέμει τον τίτλο.²⁹

Ενόψει αυτών τα, κατά περίπτωση, αναφεύμενα ζητήματα συνεκτίμησης γνώσεων από προγράμματα σπουδών της ημεδαπής, εξετάζονται στο πλαίσιο των διατάξεων του ν. 3328/2005 περί αναγνώρισης ισοτιμίας, όχι υπό μια έννοια δυνατότητας υποκατάστασης της απαίτησης του άρθρου 4 παρ. 1 στοιχείο (β) του νόμου αυτού να έχει ολοκληρωθεί ένα αλλοδαπό πρόγραμμα σπουδών, αλλά, αναλόγως της ειδικότερης περίπτωσης, υπό το πρίσμα της διακρίβωσης του εάν ο αλλοδαπός τίτλος σπουδών αποκτήθηκε υπό συνθήκες οι οποίες πληρούν τις απαιτήσεις των ημεδαπών ΑΕΙ, όπως επιβάλλεται από το άρθρο 4 παρ. 1 στοιχείο (α) του ν. 3328/2005. Η διακρίβωση δε αυτή, θα περιλαμβάνει, απαραίτητως, μεταξύ των άλλων, εξέταση τόσο της διάρκειας των σπουδών στο ίδρυμα της αλλοδαπής όσο και του ουσιαστικού επιπέδου των σπουδών, ενόψει του περιεχομένου του προγράμματος σπουδών και των λοιπών συνθηκών διδασκαλίας του αλλοδαπού ΑΕΙ.

Εξυπακούεται ότι, ειδικότερα ζητήματα νομίμως εγκεκριμένων προγραμμάτων συνεργασίας μεταξύ ημεδαπών και ομοταγών αλλοδαπών ΑΕΙ, εφόσον τέτοια προγράμματα θα μπορούσαν, αναλόγως των σχετικών προβλέψεών τους, να οδηγούν σε απονομή αλλοδαπού τίτλου σπουδών, θα ήταν εξεταστέα στο πλαίσιο του ν. 3328/2005 σε συνάρτηση με τις σχετικές ρυθμίσεις των άρθρων 36 παρ. 2

²⁸ Με εξαίρεση από την προϋπόθεση αυτή, της διαδικασίας της διδασκαλίας και μάθησης των ιδρυμάτων «ανοικτού πανεπιστημίου» (open university), «σπουδών εξ αποστάσεως» (distance learning) και «εξωτερικών πτυχίων» (external degrees), υπό τους ειδικότερα καθοριζόμενους εκεί όρους, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η απαίτηση η αξιολόγηση, προαγωγή και αποφοίτηση να γίνονται με βάση διαφανείς και αδιάβλητες διαδικασίες, ανάλογες με αυτές που ισχύουν στα άλλα προγράμματα σπουδών με παρακολούθηση.

²⁹ Σημειώνεται ότι, στην προβλεπόμενη στο δεύτερο εδάφιο του στοιχείου (β) της παραγράφου 1 του άρθρου 4 δυνατότητα εξαίρεσης, ως προς το απαιτούμενο ελάχιστο ποσοστό σπουδών, γίνεται αναφορά σε περιπτώσεις διαπανεπιστημιακών προγραμμάτων συνεργασίας αναγνωρισμένων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, ως αναγνωρισμένα δε, σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, νοούνται ιδρύματα της αλλοδαπής.

στοιχείο (α) και 41 παρ. 1 του ν. 4009/2011 (ή προϊσχυουσών ρυθμίσεων, εφόσον αυτές θα ήταν εφαρμοστέες), περί των οποίων κατωτέρω.

β) Ανεξαρτήτως των παραπάνω, με δεδομένο ότι η αναφορά του ΔΟΑΤΑΠ σε συνυπολογισμό σπουδών ημεδαπής με σπουδές της αλλοδαπής έχει στην προκειμένη περίπτωση την ειδικότερη έννοια του συνυπολογισμού σπουδών από διάφορα μη νομικά Τμήματα διαφόρων ημεδαπών ΑΕΙ (όπως Τμήματα, Οικονομικών Επιστημών, Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης, Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων, Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας, Ψυχολογίας, Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας, Φιλολογίας κά), και οι οποίες ελήφθησαν υπ' όψιν από το κρίσιμο εν προκειμένω αλλοδαπό εκπαιδευτικό ίδρυμα ως μεταφερόμενες πιστωτικές μονάδες, εξεταστέες είναι οι διατάξεις των άρθρων, 5 παρ. 2, στοιχεία (α) και (ιστ), 30, 32, 33, 36, 38, 40 και 41 του ν. 4009/2011.

Στις διατάξεις αυτές ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν στην οργάνωση, από τα αρμόδια προς τούτο όργανα των ημεδαπών ΑΕΙ, των ημεδαπών προγραμμάτων σπουδών και στη διάρθρωση των προγραμμάτων αυτών στη βάση ακαδημαϊκών ετών και εξαμήνων και στη βάση του συστήματος πιστωτικών μονάδων. Ρυθμίζονται επίσης ζητήματα μεταφοράς πιστωτικών μονάδων από και προς ημεδαπά και αλλοδαπά ΑΕΙ, στο πλαίσιο νομίμως εγκεκριμένων προγραμμάτων συνεργασίας.

Σημειώνεται ότι στο σύστημα αυτό αφορούσαν ήδη οι ρυθμίσεις του άρθρου 14 του ν. 3374/2005. Κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 6 του εν λόγω άρθρου 14, εκδόθηκε η προαναφερόμενη απόφαση του Υπουργού Παιδείας Φ5/89656/13-08-2007.

Οι ρυθμίσεις αυτές είναι προσαρμοσμένες στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (European Credit Transfer and Accumulation System, ECTS) του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ).³⁰ Σύμφωνα με τον «Οδηγό για τους χρήστες του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων» της Υπηρεσίας Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (επικαιροποίηση της 6^{ης} Φεβρουαρίου 2009)³¹, το σύστημα αυτό βασίζεται στη διαφάνεια των μαθησιακών αποτελεσμάτων και των διαδικασιών μάθησης και στοχεύει, μεταξύ άλλων στη διευκόλυνση του προγραμματισμού της κινητικότητας φοιτητών. Στον Οδηγό αυτό επισημαίνεται ότι οι πιστωτικές μονάδες εκφράζουν το φόρτο εργασίας που χρειάζονται οι φοιτητές για να επιτύχουν τα

³⁰ Διακήρυξη της Μπολόνια και σχετική Ομάδα Παρακολούθησης Έργου.

³¹ Διαθέσιμο στο http://europa.eu/education/ECTS_guide

αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα. Αναφέρεται επίσης ότι, πιστωτικές μονάδες οι οποίες απονέμονται σε ένα πρόγραμμα μπορούν να μεταφερθούν σε άλλο πρόγραμμα που προσφέρει το ίδιο ή διαφορετικό ίδρυμα, εάν το ίδρυμα που χορηγεί τον τίτλο σπουδών αναγνωρίζει τις πιστωτικές μονάδες και τα συνδεδεμένα με αυτές μαθησιακά αποτελέσματα και ότι η αναγνώριση περιόδων σπουδών στο εξωτερικό προϋποθέτει εκ των προτέρων συμφωνία των εμπλεκόμενων ιδρυμάτων. Ως εργαλεία για τη διευκόλυνση της μεταφοράς και συσσώρευσης των πιστωτικών μονάδων καθορίζονται τα βασικά έγγραφα του ECTS [Ενημερωτικός Οδηγός Σπουδών, Έντυπο Αίτησης Φοιτητή, Συμφωνία Σπουδών, Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας, Παράρτημα (Checklist)].

Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι, περιπτώσεις μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων από ένα πρόγραμμα σπουδών ημεδαπού ΑΕΙ, σε πρόγραμμα σπουδών το οποίο παρέχεται από Σχολή ή Τμήμα άλλου ημεδαπού ΑΕΙ (άρθρο 32 παρ. 3 του ν. 4009/2011) ή σε πρόγραμμα σπουδών ΑΕΙ της αλλοδαπής, ομοταγούς και αναγνωρισμένου από τον αρμόδιο ελληνικό Οργανισμό (άρθρα, 36 παρ. 2 και 41 του ν. 4009/2011),³² έχουν ως προϋπόθεση την κατάρτιση σχετικού πρωτοκόλλου συνεργασίας μεταξύ των ΑΕΙ, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στον Οργανισμό του οικείου ημεδαπού ΑΕΙ, καθώς και έγκρισή του από τα αρμόδια προς τούτο όργανα.

Όπως ειδικότερα προβλέπεται στις παραγράφους 1, 2 και 3 του άρθρου 41 του ν. 4009/2011, στο σχετικό πρωτόκολλο συνεργασίας με ομοταγές ΑΕΙ της αλλοδαπής, πρέπει να καθορίζονται, μεταξύ άλλων, το αντικείμενο του προγράμματος, η συγκρότηση επιτροπών για την κατάρτιση του περιεχομένου του προγράμματος σπουδών, όπως και τα αρμόδια όργανα για την έγκριση, διοίκηση και εποπτεία του, αλλά και ο τρόπος εισαγωγής των φοιτητών στο αλλοδαπό ίδρυμα, η διαδικασία αναγνώρισης πιστωτικών μονάδων, η χορήγηση ενιαίου ή χωριστού τίτλου σπουδών από κάθε ίδρυμα και ο τύπος αυτού, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα, σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο το οποίο διέπει τις προπτυχιακές (ή μεταπτυχιακές σπουδές) της χώρας κάθε συνεργαζόμενου ιδρύματος.

Κατά συνέπεια, δυνατότητα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων, υπό την έννοια η οποία καθορίζεται στο νομοθετικό πλαίσιο το οποίο διέπει τη διαμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών αλλά και τη μεταφορά και συσσώρευση επιτυχών επιδόσεων σε εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο, ανακύπτει στη

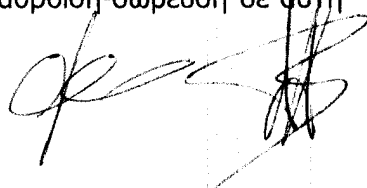
³² Ιδ. και άρθρο 38 παρ. 4 και 5 του ν. 4009/2011, σε σχέση με μεταπτυχιακές σπουδές.

βάση νομίμως εγκεκριμένων προγραμμάτων συνεργασίας και συναρτάται με περιορισμένου χρονικού διαστήματος μετακίνηση ή ανταλλαγή φοιτητών. Η ύπαρξη δυνατότητας τέτοιας μεταφοράς και οι ειδικότερες διαδικασίες υλοποίησης της, στο πλαίσιο απονομής πτυχίου από κοινού ή χωριστά από τα συνεργαζόμενα ΑΕΙ, συνιστούν αναγκαίο περιεχόμενο του σχετικού πρωτοκόλλου συνεργασίας (ιδ. άρθρα 32 παρ. 3, 36 παρ. 2, 38 παρ. 4, 40 παρ. 1 και 2 και 41 του ν. 4009/2011, αντιστοίχως).

Υπό τα δεδομένα αυτά, στην εδώ εξεταζόμενη περίπτωση, η αναφορά σε μεταφορά-αναγνώριση πιστωτικών μονάδων, είναι δυνατόν να προσεγγισθεί μόνον υπό μια έννοια «αναγνώρισης» εκ μέρους του αλλοδαπού ιδρύματος, γνώσεων ή επιδόσεων οι οποίες αποκτήθηκαν στο πλαίσιο προηγούμενων σπουδών σε ημεδαπή ΑΕΙ, η οποία οδήγησε σε κατάταξη σε μη εισαγωγικό έτος ή εξάμηνο του προγράμματος σπουδών «Ελληνικό Δίκαιο» του εν λόγω αλλοδαπού ιδρύματος.

Τούτο διότι, η άθροιση και σώρευση πιστωτικών μονάδων από σπουδές σε διάφορα Τμήματα ΑΕΙ της ημεδαπής στην οποία γίνεται αναφορά στο πλαίσιο των προκειμένων ερωτημάτων, στηρίζεται σε πιστοποιητικά αναλυτικής βαθμολογίας των οικείων Τμημάτων των ημεδαπών ΑΕΙ, τα οποία δεν θα μπορούσαν παρά να έχουν το χαρακτήρα πιστοποιητικών τα οποία εκδόθηκαν για γενική χρήση. Σε διαφορετική περίπτωση, θα έπρεπε να συνοδεύονται από τη σειρά των λοιπών εγγράφων τεκμηρίωσης στην οποία έχει γίνει εκτενής αναφορά παραπάνω και τα οποία συντάσσονται υποχρεωτικώς στην περίπτωση ύπαρξης πρωτοκόλλων συνεργασίας μεταξύ ημεδαπών ΑΕΙ και ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής (στην πλειοψηφία τους τα έγγραφα αυτά συντάσσονται πριν την αναχώρηση του φοιτητή, με τη συμμετοχή των αρμοδίων Συντονιστών κάθε ΑΕΙ, στους οποίους άλλωστε δύνανται και υποχρεούνται να προσφεύγουν οι φοιτητές προκειμένου να λαμβάνουν πληροφορίες, συνδρομή και κατευθύνσεις για κάθε ζήτημα σχετικό με τα προγράμματα σπουδών και τη μεταφορά και αναγνώριση πιστωτικών μονάδων).

Ανεξαρτήτως του ζητήματος της εννοιολογικής προσέγγισης της εδώ εξεταζόμενης αναγνώρισης-μεταφοράς μονάδων, από το ιστορικό που προεκτέθηκε καθίσταται αναμφισβήτητο ότι η εν λόγω μεταφορά-αναγνώριση συνίσταται, εν τοις πράγμασι, σε άθροιση-σώρευση πιστωτικών μονάδων οι οποίες «μεταφέρθηκαν ή αναγνωρίστηκαν» ως αποκτηθείσες από μαθήματα τα οποία εντάσσονται σε διάφορα προγράμματα σπουδών διαφόρων Σχολών και Τμημάτων ΑΕΙ της ημεδαπής. Τα προγράμματα αυτά σπουδών, ακόμη και σε περίπτωση ολοκλήρωσής τους δεν οδηγούν σε απονομή πτυχίου Νομικής στην ημεδαπή. Η άθροιση-σώρευση δε αυτή

οδήγησε στις περιπτώσεις για τις οποίες διατέθηκαν στοιχεία, σε συμπλήρωση του αριθμού των 240 πιστωτικών μονάδων στις οποίες αντιστοιχεί το πρόγραμμα σπουδών «Ελληνικό Δίκαιο» του αλλοδαπού ιδρύματος και σε απονομή του εν λόγω πτυχίου Νομικής «Ελληνικού Δικαίου» σε χρόνο σημαντικά μικρότερο των τεσσάρων ετών που προβλέπεται ως διάρκεια του προγράμματος αυτού, και, στις περισσότερες από αυτές, σε δυο έτη.

γ) Σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο το οποίο διέπει την οργάνωση των προγραμμάτων σπουδών στην Ελλάδα, οι κύκλοι σπουδών των ημεδαπών ΑΕΙ οργανώνονται στη βάση προγραμμάτων σπουδών τα οποία περιλαμβάνουν μαθήματα υποχρεωτικά και μαθήματα επιλογής (υποχρεωτικής ή ελεύθερης) τα οποία βρίσκονται σε χρονική αλληλουχία ή αλληλεξάρτηση μεταξύ τους, τελούν σε συνάρτηση με τα μαθησιακά αποτελέσματα και τα προσόντα που αποκτώνται από την ολοκλήρωση του κάθε προγράμματος και αφορούν στο πτυχίο σε απονομή του οποίου στοχεύει το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών.

Αντιστοίχως, το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS), έχει ως βάση τον φόρτο εργασίας τον οποίο απαιτείται να καταβάλει κάθε φοιτητής για να επιτύχει τους αντικειμενικούς στόχους ενός προγράμματος σπουδών, ανάλογα με τα εκάστοτε μαθησιακά αποτελέσματα και τις γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες που επιδιώκεται να αποκτηθούν μετά την επιτυχή ολοκλήρωσή του. Στο πλαίσιο δε αυτό προσδιορίζονται οι πιστωτικές μονάδες οι οποίες μπορούν να αποδοθούν σε αυτοτελή στοιχεία εκάστου προγράμματος σπουδών.

Στο ίδιο πλαίσιο προβλέπεται ότι η ολοκλήρωση συγκεκριμένου προγράμματος σπουδών πραγματοποιείται με την απονομή του αντίστοιχου πτυχίου και ότι προϋποθέσεις της ολοκλήρωσης είναι, αφενός, η επιτυχία σε όσα μαθήματα ορίζεται στο πρόγραμμα ότι πρέπει να έχει επιτύχει ο φοιτητής και, αφετέρου, η συγκέντρωση του απαιτούμενου αριθμού πιστωτικών μονάδων (άρθρα 32, 33 παρ. 12 του ν. 4009/2011 και άρθρο 1 της υπουργικής απόφασης Φ5/89656/Β3/13-08-2007).

Ειδικότερα, στο άρθρο 30 του ν. 4009/2011, προβλέπεται ότι τα προγράμματα σπουδών περιλαμβάνουν σε κάθε ακαδημαϊκό έτος εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αντιστοιχούν σε 60 πιστωτικές μονάδες [παρ. 2 στοιχείο (β)]. Προβλέπεται δυνατότητα οργάνωσης προγραμμάτων σύντομου κύκλου σπουδών, με μαθήματα που αντιστοιχούν κατά μέγιστο σε 120 πιστωτικές μονάδες, ορίζεται, όμως, ότι η ολοκλήρωση των προγραμμάτων αυτών οδηγεί σε απονομή πιστοποιητικού σπουδών, το οποίο δεν είναι ισότιμο με τίτλο σπουδών πρώτου κύκλου [παρ. 2 στοιχείο (γ)].

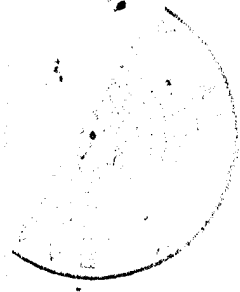
Στο άρθρο 32 παρ. 4 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι ο φόρτος εργασίας που αποτιμάται σε εξήντα (60) πιστωτικές μονάδες κατά τη διάρκεια ενός ακαδημαϊκού έτους, κατανέμεται ανά εξάμηνο σε τριάντα (30) πιστωτικές μονάδες και ανά τρίμηνο σε είκοσι (20) πιστωτικές μονάδες (ιδ. και άρθρο 1 παρ. 3 της Φ5/89656/Β3/13-08-2007 για παρέκκλιση μόνον σε εξαιρετικές περιπτώσεις εντατικών προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών στις οποίες ένα ακαδημαϊκό έτος περιλαμβάνει, κατά μέσο, όρο 46 έως 52 πλήρεις εβδομάδες και μπορεί να αποτιμάται σε 75 πιστωτικές μονάδες).

δ) Από τα διατεθέντα στην προκειμένη περίπτωση στοιχεία προκύπτει ότι στις μεταφερόμενες-αναγνωριζόμενες, και, σε κάθε περίπτωση, τελικώς αθροιζόμενες και σωρευόμενες πιστωτικές μονάδες, περιλαμβάνονται μονάδες οι οποίες αποκτήθηκαν στην ημεδαπή και αφορούν σε μαθήματα χαρακτηριζόμενα ως μαθήματα «Γενικής Εκπαίδευσης» ή «Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών», χωρίς ειδικότερο προσδιορισμό του τίτλου ή του γνωστικού περιεχομένου τους (εκτός των περιπτώσεων στις οποίες γίνεται αναφορά σε γνώσεις εφαρμογών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών).

Δεν προκύπτει εάν, στο πλαίσιο της έκδοσης αποφάσεων αναγνώρισης ισοτιμίας και αντιστοιχίας του κρίσιμου αλλοδαπού πτυχίου τις οποίες αναφέρει ο ΔΟΑΤΑΠ ότι είχε εκδώσει πριν την υιοθέτηση της κρίσιμης αντιθέτου περιεχομένου απόφασης της Ολομελείας του ΔΣ αυτού, είχαν λάβει χώρα εκτιμήσεις αναφορικά με ζητήματα χρονικής αλληλουχίας ή αλληλεξάρτησης των μαθημάτων στα οποία αντιστοιχούσαν οι κρίσιμες πιστωτικές μονάδες (περιλαμβανομένων μαθημάτων επιλογής), και τα οποία εντάσσονται σε προγράμματα σπουδών ημεδαπών ΑΕΙ που δεν έχουν ως στόχο την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων και την απόκτηση των προσόντων τα οποία απαιτούνται για την απονομή πτυχίου Νομικής.³³

ε) Από την επισκόπηση της νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας, συνάγεται ότι δεν έχουν αντιμετωπισθεί από το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, τα ειδικότερα ζητήματα τα οποία ανακύπτουν εν προκειμένω αναφορικά με συνεκτίμηση σπουδών της ημεδαπής με σπουδές της αλλοδαπής. Τα ζητήματα αυτά συνδέονται με συνυπολογισμό ο οποίος στην απόφαση 153/05-09-2014 της Ολομελείας του ΔΣ του

³³ Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με απευθυνόμενες προς τους φοιτητές πληροφορίες σχετικά με αναγνώριση μαθημάτων στο πλαίσιο προγραμμάτων συνεργασίας Erasmus, οι οποίες είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ «Δεν αναγνωρίζονται μαθήματα που ανήκουν στο Πολιτικό ή Οικονομικό Τμήμα της Σχολής ΝΟΠΕ και δεν διδάσκονται στο Τμήμα Νομικής». Δεν αναγνωρίζονται επίσης μαθήματα εκμάθησης γλώσσας ή νομικής ορολογίας ή μαθήματα που έχουν περιεχόμενο άλλο από νομικό (π.χ. πολιτιστικό, πολιτισμικό κλπ.).

ΔΟΑΤΑΠ και τα έγγραφα του ερωτήματος προσδιορίζεται ως μεταφορά-αναγνώριση πιστωτικών μονάδων, από φοίτηση σε διάφορες Σχολές και Τμήματα ημεδαπών ΑΕΙ (η οποία δεν είχε ολοκληρωθεί και δεν είχε οδηγήσει σε απονομή πτυχίου) προς το σκοπό κατάταξης σε προχωρημένο και, πάντως, σε μη αρχικό έτος ή εξάμηνο, τετραετούς προγράμματος σπουδών «Ελληνικό Δίκαιο» του αλλοδαπού εκπαιδευτικού ιδρύματος. Συνδέονται επίσης με το γεγονός ότι οι πιστωτικές αυτές μονάδες αφορούν σε διάφορα μαθήματα, ο ακριβής τίτλος και το ακριβές περιεχόμενο των οποίων δεν προκύπτει από τα πιστοποιητικά σπουδών τα οποία συνοδεύουν τα παρασχεθέντα αντίγραφα του αλλοδαπού τίτλου σπουδών. Ομοίως, με το ότι, στις περιπτώσεις για τις οποίες κατέστησαν διαθέσιμα στοιχεία από τον ΔΟΑΤΑΠ, δεν προκύπτει το ακριβές χρονικό σημείο κατάταξης, αφού ο χρόνος κατάταξης προσδιορίζεται άλλοτε με αναφορά σε συγκεκριμένο μήνα (π.χ. Φεβρουάριο, Οκτώβριο) και άλλοτε με αναφορά σε χρονική περίοδο (πχ. Άνοιξη, Φθινόπωρο), με συνέπεια να μην είναι σαφές εάν νοείται κατάταξη στην αρχή ή σε άλλο χρονικό σημείο εαρινού ή χειμερινού εξαμήνου ή κατάταξη σε τετράμηνο (ιδ. και περίπτωση έκδοση βεβαίωσης για διάρκεια σπουδών από «Φθινοπωρινό Τετράμηνο 2012 - Θερινή Περίοδο 2014», παραπάνω, σημείο Ι.Γ.).

Περαιτέρω, σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, κατά κανόνα, πρόκειται για κατάταξη σε τρίτο έτος (είτε περίπου είτε ακριβώς) τετραετούς προγράμματος σπουδών «Ελληνικό Δίκαιο». Ειδικότερα, κατά τα στοιχεία αυτά οι σπουδές στο αλλοδαπό ίδρυμα είχαν διάρκεια, από Άνοιξη του 2012 έως Άνοιξη του 2014, από Φεβρουάριο του 2012 μέχρι Ιούνιο του 2014, από Σεπτέμβριο του 2012 έως Ιούνιο του 2014, από Οκτώβριο 2012 έως Ιούνιο 2014 κλπ. (σε ορισμένες από τις περιπτώσεις αυτές αναφέρεται ως ημερομηνία η 6η Ιουνίου 2014). Εξάιρεση αποτελεί η περίπτωση προηγούμενων σπουδών σε ημεδαπή Ανωτάτη Εκκλησιαστική Ακαδημία, στην οποία οι σπουδές στο αλλοδαπό ίδρυμα διήρκεσαν από Σεπτέμβριο 2011 έως Ιούνιο 2014. Ειδικότερα:

Από το ιστορικό προκύπτουν περιπτώσεις φοίτησης στο αλλοδαπό ίδρυμα, όπως:

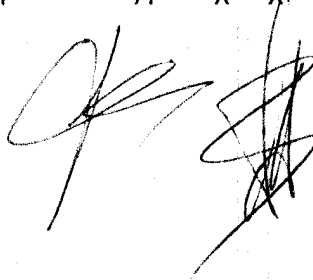
- από Άνοιξη 2012 έως Άνοιξη 2014, με απόκτηση 173 πιστωτικών μονάδων
- από Άνοιξη 2012 έως Ιούνιο 2014, με απόκτηση 195 πιστωτικών μονάδων, οι οποίες αθροίστηκαν με 53 μεταφερθείσες
- από Άνοιξη 2012 έως Ιούνιο 2014, με απόκτηση 185 πιστωτικών μονάδων, οι οποίες αθροίστηκαν με 65 μεταφερθείσες
- από Σεπτέμβριο 2012 έως Ιούνιο 2014, με απόκτηση 169 πιστωτικών μονάδων, οι οποίες αθροίστηκαν με 81 μεταφερθείσες

- από Σεπτέμβριο 2012 έως Ιούνιο 2014, με απόκτηση 121 πιστωτικών μονάδων, σε δύο περιπτώσεις, οι οποίες αθροίστηκαν, αντιστοίχως, με 127 και με 128 μεταφερθείσες.

Από τις ενδεικτικές αυτές αναφορές συνάγεται ότι, σε χρονικό διάστημα δύο ετών ή περίπου ίσο με δύο έτη, αποκτήθηκαν στο αλλοδαπό ίδρυμα πιστωτικές μονάδες οι οποίες θα αντιστοιχούσαν σε δύο έως και τρία περίπου ακαδημαϊκά έτη σπουδών της ημεδαπής, με βάση τις διατάξεις περί κατανομής των πιστωτικών μονάδων των προγραμμάτων σπουδών τετραετούς διάρκειας σε εξήντα (60) ανά ακαδημαϊκό έτος. Από την αναφερόμενη στα σχετικά πιστοποιητικά αναλυτικής βαθμολογίας κατανομή των μονάδων αυτών, προκύπτει, σε ορισμένες περιπτώσεις, απόκτηση άνω των 60 πιστωτικών μονάδων σε ακαδημαϊκό έτος (έως και 78 ή έως και 96) και άνω των 30 πιστωτικών μονάδων (έως και 40) ανά εξάμηνο. Από τα παραπάνω σε συνδυασμό με τον προαναφερθείσες διαφοροποιήσεις σχετικά με τον προσδιορισμό της έναρξης ή λήξης των σπουδών με αναφορά σε συγκεκριμένο μήνα ή με αναφορά σε χρονική περίοδο εξαμήνου ή τετραμήνου, προκύπτουν χαρακτηριστικά εξατομικευμένης διάρκειας σπουδών ή απόκτησης πιστωτικών μονάδων κατά τη διάρκεια αυτών.

Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, οι πιστωτικές μονάδες οι οποίες αποκτήθηκαν στο αλλοδαπό ίδρυμα, όπως δίδεται και προκύπτει από τα στοιχεία που προαναφέρθηκαν, αντιστοιχούν σε μαθήματα ελληνικού δικαίου. Οι μονάδες δε αυτές, αθροιζόμενες με πιστωτικές μονάδες αντιστοιχούσες σε διάφορα μαθήματα τα οποία αφορούν σε διάφορα ημεδαπά προγράμματα σπουδών, τα οποία δεν αποτελούν προγράμματα σπουδών Τμημάτων Νομικής και η ολοκλήρωση των οποίων δεν οδηγεί σε απονομή πτυχίου Νομικής, συγκροτούν το σύνολο των 240 πιστωτικών μονάδων οι οποίες αντιστοιχούν στον αλλοδαπό τίτλο σπουδών «πτυχίο στη Νομική» ο οποίος αποκτάται στο πλαίσιο του εν λόγω προγράμματος σπουδών «Ελληνικό Δίκαιο».

στ) Ενόψει του νομοθετικού πλαισίου που προεκτέθηκε και της πάγιας νομολογίας του ΣΤΕ σχετικά με την αναγκαιότητα διαπίστωσης από τον αρμόδιο για την αναγνώριση Ισοτιμίας Οργανισμό, ότι ο αλλοδαπός τίτλος σπουδών αποκτήθηκε με διαδικασία και ουσιαστικές προϋποθέσεις ανάλογες με αυτές που ισχύουν στην Ελλάδα και αποδεικνύουν ότι είναι πράγματι της ίδιας αξίας προς ορισμένο αντίστοιχο τίτλο που χορηγείται από ελληνικό ΑΕΙ, κρίσιμες είναι, εν προκειμένω, και οι προβλέψεις της ελληνικής νομοθεσίας αναφορικά με την κατάταξη πτυχιούχων ΑΕΙ σε άλλα Τμήματα ημεδαπών ΑΕΙ.

Οι διατάξεις αυτές παρουσιάζουν χαρακτηριστικά διαχρονικότητας. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 και το άρθρο 4 του ν. 1865/1989, το άρθρο 15 παρ. 1, 2, 3 και 4 του ν. 3404/2005, όπως αυτά ίσχυσαν διαδοχικώς (και ειδικότερα όπως το εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 15 ίσχυε αρχικώς και μετά το άρθρο 26 παρ.1 του ν. 3467/2006, το οποίο στη συνέχεια αντικαταστάθηκε με το άρθρο 25 του ν. 3794/2009, πριν την κατάργηση του με την παρ. 27 του άρθρου 81 του ν. 4009/2011), δυνατότητα κατάταξης σε Τμήματα ημεδαπών ΑΕΙ παρέχεται σε περίπτωση κατοχής πτυχίου.

Μετά την κατάργηση της δυνατότητας επιλογής από τα ΑΕΙ ανάμεσα σε σύστημα κατάταξης με εξετάσεις ή με βάση το βαθμό πτυχίου, με το άρθρο 81 παρ. 27 του ν. 4009/2011, η κατάταξη πτυχιούχων προϋποθέτει τη συμμετοχή και επιτυχία σε εξετάσεις. Οι κατατακτήριες αυτές εξετάσεις διενεργούνται προς κατάληψη συγκεκριμένου αριθμού θέσεων ο οποίος και καθορίζεται σε ποσοστό επί των εισαγομένων κάθε έτος πρωτοετών φοιτητών και του οποίου δεν επιτρέπεται καμία υπέρβαση.

Σημειώνεται ότι στο άρθρο 15 παρ. 2 του ν. 3404/2005, όπως αυτό ισχύει μετά το άρθρο 57 του ν. 4009/2011, ορίζεται ότι στο ποσοστό του αριθμού των εισακτέων κατόπιν επιτυχίας σε κατατακτήριες εξετάσεις, περιλαμβάνονται εκτός από πτυχιούχους των ημεδαπών ΑΕΙ και πτυχιούχοι ΑΕΙ του εξωτερικού, αναγνωρισμένων από τον ΔΟΑΤΑΠ.

Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 5 του νόμου 3404/2005, όπως ισχύει, το εξάμηνο κατάταξης πτυχιούχων σε Τμήμα, ορίζεται από τα αρμόδια όργανα της Σχολής και δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο του 7ου εξαμήνου για Τμήματα Σχολών εξαετούς φοίτησης ή του 5ου εξαμήνου για πενταετή ή τετραετή φοίτηση.

Συναφώς σημειώνεται ότι, σύμφωνα με την ιστοσελίδα του Τμήματος Νομικής του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών *«Οι πτυχιούχοι Τμημάτων Α.Ε.Ι εσωτερικού και ισότιμων ιδρυμάτων εξωτερικού (...) κατατάσσονται στο Β' εξάμηνο σπουδών και μετά από εξετάσεις, (...) Κατατάξεις στο Α' εξάμηνο με βαθμό πτυχίου ή κατάταξη σε άλλο εξάμηνο, μετά από εξετάσεις, δε γίνονται. Οι πτυχιούχοι από ΑΕΙ-Τ.Ε.Ι. εξωτερικού οφείλουν να προσκομίσουν και τη σχετική ισοτιμία ΔΟΑΤΑΠ. Τα εξεταζόμενα μαθήματα και για τις δύο κατηγορίες, είναι: Αρχές Αστικού Δικαίου-Α' εξαμήνου, Συνταγματικό Δίκαιο-Α' εξαμήνου, Ιστορία Δικαίου-Α' εξαμήνου (...)*».³⁴

³⁴ Διαθέσιμο στο <http://law.uoa.gr>

Σύμφωνα με ανάλογη ανακοίνωση της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, οι κατατακτήριες εξετάσεις πτυχιούχων ΑΕΙ της ημεδαπής και αναγνωρισμένων της αλλοδαπής για το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015 θα γίνονταν σε τρία (3) μαθήματα και οι επιτυχόντες θα εγγράφονταν στο Α' εξάμηνο σπουδών (απόφαση Γ.Σ. 16/8-4-2014).³⁵

Σύμφωνα με τη με αριθμό 2028/26-05-2014 ανακοίνωση της Νομικής Σχολής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, οι κατατακτήριες εξετάσεις πτυχιούχων ΑΕΙ της ημεδαπής και αναγνωρισμένων από το ΔΟΑΤΑΠ της αλλοδαπής, για το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015, θα γίνονταν επίσης σε τρία (3) μαθήματα και οι επιτυχόντες θα εγγράφονταν στο Α' εξάμηνο σπουδών.³⁶

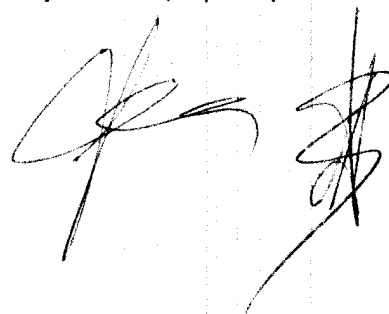
Υπενθυμίζεται ότι με το προαναφερθέν άρθρο 3 παρ. 28 περιπτ α' του ν. 3027/2002, είχε καταργηθεί, από το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005, κάθε διάταξη η οποία θα μπορούσε να περιέχει πρόβλεψη για δυνατότητα μετεγγραφής ελλήνων φοιτητών από πανεπιστήμια του εξωτερικού σε πανεπιστήμια του εσωτερικού.

ζ) Σύμφωνα με πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, οι αποφάσεις του αρμοδίου για την αναγνώριση ισοτιμίας Οργανισμού απαιτείται να είναι αιτιολογημένες, είτε με αυτές γίνονται δεκτά είτε απορρίπτονται αιτήματα για αναγνώριση ισοτιμίας ή/και αντιστοιχίας τίτλων σπουδών της αλλοδαπής. Προκειμένου δε να είναι αιτιολογημένη η σχετική απόφαση πρέπει να διαπιστώνεται, μεταξύ άλλων, ότι αναφορικά με την διάρκεια σπουδών, τη διαδικασία διδασκαλίας και μάθησης, τους όρους αξιολόγησης, προαγωγής και αποφοίτησης οι οποίοι οδήγησαν στην απονομή του προς αναγνώριση αλλοδαπού τίτλου, πληρούνται οι απαιτήσεις των ΑΕΙ της ημεδαπής.

Περαιτέρω, παρά το ότι γίνεται, κατ' αρχήν, δεκτό ότι είναι κατά νόμο αδιάφορος ο τρόπος εισόδου και η κατάταξη σε ορισμένο έτος σπουδών αλλοδαπού ιδρύματος, βάσει των σχετικών γνώσεων ή της προγενέστερης φοίτησής του ενδιαφερόμενου σε άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα ή σχολές, στις περιπτώσεις που η είσοδος αυτή είναι σύμφωνη με τον κανονισμό του αλλοδαπού ιδρύματος ή το δίκαιο της χώρας στην οποία αυτό βρίσκεται, γίνεται περαιτέρω δεκτό, αφενός, ότι η αρχή αυτή κάμπτεται όταν καταστρατηγείται το άρθρο 16 παρ. 5 και 8 του Συντάγματος και, αφετέρου, ότι νομίμως εξετάζεται το ουσιαστικό επίπεδο των σπουδών ενόψει του προγράμματος σπουδών του αλλοδαπού ΑΕΙ και των συνθηκών διδασκαλίας σε αυτό, προκειμένου

³⁵ Διαθέσιμο στο <http://law.auth.gr>

³⁶ Διαθέσιμο στο <http://law.duth.gr>

να διακριβωθεί εάν ο τελευταίος είναι της ίδιας επιστημονικής αξίας προς τον αντίστοιχο τίτλο που χορηγείται από ίδρυμα της ίδιας επιστημονικής ειδικότητας ή κατεύθυνσης [ιδ., αντί άλλων, ο.π. ΣΤΕ 1698/2013, 4319/2012, 1412/2011, 570/2010 (επταμ.)].

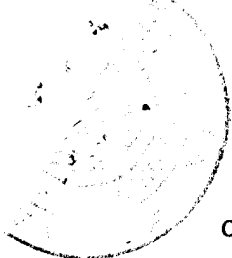
Με βάση τα γενόμενα ως άνω δεκτά, επειδή τίθεται ως προϋπόθεση της αναγνώρισης ισοτιμίας η κτήση του αλλοδαπού τίτλου υπό όρους οι οποίοι, αναφορικά με τη διάρκεια σπουδών, τη διαδικασία διδασκαλίας, τους όρους αξιολόγησης, προαγωγής και αποφοίτησης, πληρούν τις απαιτήσεις των ΑΕΙ της ημεδαπής και είναι ανάλογοι με αυτούς που ισχύουν στην Ελλάδα, πρέπει να θεωρηθεί κατ' αρχήν ότι στις προκείμενες περιπτώσεις του ερωτήματος που αναφέρονται στο ιστορικό, δεν πληρούνται οι απαιτήσεις αυτές και δεν θεμελιώνεται αναλογία του τρόπου εισαγωγής και κατάταξης στο κρίσιμο πρόγραμμα σπουδών «Ελληνικό Δίκαιο» του αλλοδαπού ιδρύματος, προς τα ισχύοντα στα ημεδαπά ΑΕΙ. Συνακολούθως, δεν θα μπορεί να στοιχειοθετηθεί αντιστοιχία προς την ελληνική νομοθεσία του τρόπου κτήσης του κρίσιμου αλλοδαπού τίτλου σπουδών «Πτυχίο στη Νομική». Υπό το φως της νομολογίας που προεκτέθηκε, αποδοχή δυνατότητας συνυπολογισμού σπουδών της ημεδαπής με σπουδές της αλλοδαπής, υπό την έννοια η οποία αποδίδεται στον όρο αυτό εν προκειμένω, θα προσέκρουε στην απαίτηση του άρθρου 4 παρ. 1 στοιχείο (α) του ν. 3328/2005 για κτήση του αλλοδαπού τίτλου υπό όρους οι οποίοι πληρούν τις απαιτήσεις των ΑΕΙ της ημεδαπής, καθώς η κατάταξη η οποία δίδεται ότι λαμβάνει χώρα ισοδυναμεί, κατ' ουσίαν, με προαγωγή κατά δύο περίπου έτη σπουδών στο πλαίσιο του αλλοδαπού προγράμματος σπουδών «Ελληνικό Δίκαιο», το οποίο ουσιαστικά ζητείται να αναγνωρισθεί ως ταυτιζόμενο ή αντίστοιχο με τα τετραετούς διάρκειας προγράμματα σπουδών των Τμημάτων Νομικής των ελληνικών ΑΕΙ. Η προαγωγή δε αυτή στηρίζεται σε συνυπολογισμό εκ μέρους του αλλοδαπού ΑΕΙ σπουδών ή πιστωτικών μονάδων οι οποίες αφορούν σε μαθήματα διδασκόμενα στο πλαίσιο προγραμμάτων σπουδών Τμημάτων ημεδαπών ΑΕΙ τα οποία δεν οδηγούν στην απονομή πτυχίου Νομικής αλλά επιδιώκουν την επίτευξη άλλων μαθησιακών αποτελεσμάτων και έχουν ως στόχο την απόκτηση διαφορετικών προσόντων και όχι των προσόντων του κατόχου πτυχίου Νομικής. Σύμφωνα δε με όσα αναφέρθηκαν, τα αρμόδια όργανα των Τμημάτων Νομικής των ημεδαπών ΑΕΙ, κρίνουν ότι, ακόμη και σε περίπτωση επιτυχούς ολοκλήρωσης προγραμμάτων σπουδών της ημεδαπής (και της αλλοδαπής) και ανεξαρτήτως του βαθμού ύπαρξης νομικών μαθημάτων σε τέτοια προγράμματα, δεν είναι δυνατή η

(κατόπιν επιτυχίας σε κατατακτήριες εξετάσεις) ολοκλήρωση ημεδαπού προγράμματος σπουδών Νομικής, σε δύο ή τρία έτη.

η) Πρέπει, εξάλλου, να σημειωθεί ότι η οργάνωση και παροχή προγράμματος σπουδών δικαίου παρουσιάζει ιδιαιτερότητες σε κάθε κράτος, καθώς το γνωστικό αντικείμενο των σπουδών Νομικής δεν είναι ενιαίο, ενόψει των διαφορών των εθνικών εννόμων τάξεων. Οι διαδικασίες θέσπισης, το περιεχόμενο του δικαίου για το οποίο κάθε φορά πρόκειται όπως και η ερμηνεία και εφαρμογή του, είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με την χώρα στην οποία ισχύει το δίκαιο στο οποίο αφορά το πρόγραμμα το οποίο παρέχεται στο πλαίσιο της εκεί οργάνωσης των σπουδών Νομικής. Τούτο προσδίδει όλως ιδιαίτερο χαρακτήρα στην Νομική επιστήμη, ο οποίος δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι παρουσιάζει αναλογία με άλλες επιστήμες, το γνωστικό αντικείμενο των οποίων έχει διεθνή ή παγκόσμιο χαρακτήρα ή με επιστήμες οι οποίες αφορούν σε γνώσεις οι οποίες συνιστούν μέρος του παγκόσμιου πνεύματος όπως π.χ. οι κλασσικές σπουδές ή οι διάφορες εθνικές φιλολογίες, οι οποίες, άλλωστε, διδάσκονται σε ακαδημαϊκό επίπεδο σε διάφορες χώρες και προς το σκοπό στελέχωσης των βαθμίδων του εκπαιδευτικού συστήματός τους.

θ) Από το συνδυασμό των παραπάνω και όσων έχουν αναφερθεί σε σχέση με το ειδικότερο περιεχόμενο των ρυθμίσεων και το σκοπό του νόμου 3328/2005, ο οποίος συνίσταται στην υπαγωγή σε εξέταση με βάση τα προβλεπόμενα σ' αυτόν κριτήρια και τη σχετική νομολογία του ΣΤΕ, τίτλων σπουδών της αλλοδαπής οι οποίοι απονεμήθηκαν στο πλαίσιο της εκεί οργάνωσης των ακαδημαϊκών σπουδών, προκειμένου να διαπιστωθεί η από ακαδημαϊκή άποψη αξία και το περιεχόμενό τους σε σχέση με τους τίτλους σπουδών τους οποίους απονέμουν τα ΑΕΙ της ημεδαπής στην αντίστοιχη επιστήμη, προκύπτει ότι δεν θα μπορούσε να υπαχθεί στο σκοπό και το ρυθμιστικό πεδίο των διατάξεων περί ακαδημαϊκής ισοτιμίας, τίτλος σπουδών της αλλοδαπής με αντικείμενο δίκαιο το οποίο συνιστά αλλοδαπό στη χώρα των σπουδών και το οποίο είναι το ημεδαπό δίκαιο στην Ελλάδα, ως χώρα υποδοχής του αλλοδαπού τίτλου.

Τούτο διότι, πραγματικό πεδίο εξέτασης και εφαρμογής των κριτηρίων τα οποία προβλέπονται στην ελληνική νομοθεσία και νομολογία για την αναγνώριση ισοτιμίας αλλοδαπών τίτλων, υφίσταται στην περίπτωση τίτλων οι οποίοι έχουν απονεμηθεί στο πλαίσιο της οικείας εκπαίδευσης της χώρας προέλευσης στη Νομική επιστήμη, και παρέχεται μόνον στην περίπτωση σύγκρισης πτυχίου Νομικής με αντικείμενο το δίκαιο αλλοδαπής πολιτείας, προς τους τίτλους οι οποίοι απονέμονται στο πλαίσιο της οργάνωσης της οικείας εκπαίδευσης στην Ελλάδα στην αντίστοιχη επιστήμη, η

οποία στον τομέα της Νομικής επιστήμης, είναι το ελληνικό δίκαιο. Υπό την έννοια αυτή εξετάζεται η αναγνώριση αλλοδαπού πτυχίου Νομικής ως ισότιμου με πτυχίο Νομικής το οποίο απονέμουν τα ημεδαπά ΑΕΙ και όχι ως σύγκριση πτυχίων τα οποία αφορούν στο ημεδαπό δίκαιο.³⁷

Άλλωστε, σύμφωνα με την αναφερόμενη στο σημείο ΙΙΙ.Α. νομολογία, οι διαφορές μεταξύ των εθνικών εννόμων τάξεων, δικαιολογούν την συγκριτική εξέταση αλλοδαπών πτυχίων Νομικής προς εκείνα της χώρας υποδοχής [ιδ., ο.π., απόφαση ΔΕΚ της 07-05-1991, υποθ. Βλασσοπούλου, κυρίως σκέψεις 17 επ., καθώς και την αναφορά στη σκέψη 7 της ΣτΕ (Ολομ.) 2771/2011 σε διαφορές ως προς την αντίστοιχη εκπαίδευση των κρατών προέλευσης και υποδοχής του τίτλου].

Κατά συνέπεια, ανεξαρτήτως της αρμοδιότητας κάθε αλλοδαπής πολιτείας για οργάνωση των σπουδών και των προγραμμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε αυτήν, με δεδομένο ότι, κατά το άρθρο 165 της ΣΛΕΕ, η αναγνώριση ακαδημαϊκής ισοτιμίας και αντιστοιχίας των τίτλων σπουδών εμπίπτει επίσης στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών [ιδ. ο.π. ΣτΕ 3375/2013, 1698/2013, 3900/2012, 2771/2011 (Ολομ.) 3451/2011, 567/2010 (επταμ.), και τις εκεί παραπομπές στη νομολογία του ΔΕΕ, καθώς και 3457/1998 (Ολομ.), 2274/1990 (Ολομ.) κá], αναγνώριση από τον αρμόδιο ελληνικό Οργανισμό, ισοτιμίας ενός τίτλου σπουδών ο οποίος αποκτάται στην αλλοδαπή στο πλαίσιο ενός τετραετούς προγράμματος σπουδών «Ελληνικού Δικαίου», θα οδηγούσε σε καταστρατήγηση του άρθρου 16 παρ. 5 και 8 του Συντάγματος και του ν. 3328/2005 που διέπουν την αναγνώριση ισοτιμίας τίτλων σπουδών της αλλοδαπής, καθώς και των λοιπών διατάξεων εθνικού δικαίου οι οποίες διέπουν την παροχή σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα από αυτοδιοικούμενα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και την οργάνωση

³⁷ Εξάλλου, ο ΔΟΑΤΑΠ, αν και ερωτήθηκε σχετικά, δεν επεσήμανε άλλες περιπτώσεις παροχής προγραμμάτων σπουδών από αναγνωρισμένα πανεπιστημιακά ιδρύματα, τουλάχιστον, εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης, με περιεχόμενο, αποκλειστικά, δίκαιο το οποίο είναι αλλοδαπό σε σχέση με τη χώρα των σπουδών. Παρέσχε μόνον πράξη αναγνώρισης ισοτιμίας «Bachelor of Law in English and French law», προερχόμενου από το University of Kent του Ηνωμένου Βασιλείου. Ο τίτλος αυτός έχει τετραετή διάρκεια σπουδών (έναντι της, κατά κανόνα, τριετούς διάρκειας των σπουδών δικαίου στο ΗΒ). Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του εν λόγω ιδρύματος (www.kent.ac.uk/applicants/information/policies), το σχετικό πρόγραμμα σπουδών, παράλληλα με την διδασκαλία του αγγλικού δικαίου ως κυρίων ενοτήτων, περιλαμβάνει διδασκαλία γαλλικής γλώσσας και στοιχείων γαλλικού δικαίου, ενώ το τρίτο έτος σπουδών μπορεί να διανυθεί σε συνεργαζόμενο ίδρυμα στη Γαλλία από όπου ο φοιτητής επιστρέφει υποχρεωτικά στην Βρετανία για το τελευταίο έτος.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι δεν μπορεί να συναχθεί οποιαδήποτε αναλογία μιας περίπτωσης προγράμματος σπουδών όπως αυτή ή κάποιας ανάλογης προς αυτήν, με τα ζητήματα και το πτυχίο τα οποία αποτελούν αντικείμενο των εδώ εξεταζόμενων ερωτημάτων. Εξάλλου, οι σπουδές αυτές οδηγούν σε απονομή τίτλου από τον οποίο καθίσταται απολύτως σαφές ότι το κύριο αντικείμενο του αποτελεί το επιχώριο στον κύριο τόπο σπουδών δίκαιο και ότι ο κάτοχος του τίτλου έχει εκτεθεί σε ένα βαθμό γνώσεων ενός αλλοδαπού δικαίου, το οποίο διδάσκεται στο πλαίσιο προγραμμάτων συνεργασίας με ίδρυμα ή ιδρύματα της αλλοδαπής αυτής πολιτείας.

των προγραμμάτων σπουδών από τα τελευταία, κατά τα οριζόμενα στην ελληνική νομοθεσία.

Εξάλλου, συνυπολογισμός όπως ο κρίσιμος εν προκειμένω, δεν θα εύρισκε έρεισμα στο εφαρμοζόμενο σε επίπεδο ΕΧΑΕ Σύστημα Μεταφοράς και Σώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS) το οποίο αφορά, κατά βάση, στη μετακίνηση φοιτητών και στην αναγνώριση περιόδων σπουδών στο πλαίσιο προγραμμάτων συνεργασίας, άλλως θα οδηγούσε σε καταστρατήγηση του συστήματος αυτού.

Τούτο διότι, ακόμη και σε περίπτωση χρησιμοποίησης του συστήματος αυτού εκτός πλαισίου προγραμμάτων συνεργασίας, υπό τη μορφή ενός εργαλείου για αποτίμηση γνώσεων οι οποίες αποκτήθηκαν στο πλαίσιο προηγούμενων σπουδών, δεν θα μπορούσαν να παραγνωρισθούν οι θεμελιώδεις αρχές οι οποίες το διέπουν. Στις αρχές αυτές περιλαμβάνεται η απόδοση πιστωτικών μονάδων, ακόμη και σε αυτοτελή εκπαιδευτικά συστατικά στοιχεία ενός συγκεκριμένου προγράμματος σπουδών, σε συνάρτηση με τα εκάστοτε επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα και τις γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες οι οποίες επιδιώκεται να αποκτηθούν μετά την επιτυχή ολοκλήρωση αυτού του προγράμματος σπουδών.

Κατ' ακολουθία τούτων, αναγνώριση ισοτιμίας πτυχίων τα οποία απονεμήθηκαν στο πλαίσιο του εν λόγω προγράμματος σπουδών και, μάλιστα, με συνυπολογισμό σπουδών ή άθροιση πιστωτικών μονάδων οι οποίες αφορούν σε σπουδές ή μαθήματα από διάφορα Τμήματα ελληνικών ΑΕΙ - οι οποίες δεν επιδιώκουν την επίτευξη μαθησιακών αποτελεσμάτων τα οποία αφορούν στην απόκτηση πτυχίου Νομικής και ακόμη και σε περίπτωση ολοκλήρωσής τους δεν οδηγούν σε απονομή πτυχίου Νομικής - που έχει ως συνέπεια τη μείωση του χρόνου απονομής πτυχίου Νομικής «Ελληνικού Δικαίου» από αλλοδαπό ιδιωτικό εκπαιδευτικό ίδρυμα, θα συνιστούσε επίσης καταστρατήγηση της νομοθεσίας για κατάταξη των πτυχιούχων των ημεδαπών ΑΕΙ, όπως και των πτυχιούχων ομοταγών αλλοδαπών ΑΕΙ, σε ημεδαπά ΑΕΙ, θίγοντας τις αρχές της ισότητας, των ίσων ευκαιριών και της αξιοκρατίας.

Κατά την αποκλίνουσα γνώμη της Νομικού Συμβούλου Ευγενίας Βελώνη: «Το γεγονός ότι πτυχίο εκδόθηκε από το ως άνω αλλοδαπό Πανεπιστήμιο και αφορά στο γνωστικό αντικείμενο του ελληνικού δικαίου δεν αποτελεί νόμιμη αιτία για την εκ προοιμίου μη αναγνώρισή του από τον ΔΟΑΤΑΠ. Στο μέτρο λοιπόν που το αντικείμενο του επίδικου Προγράμματος Σπουδών είναι, από πλευράς διδακτικού προσωπικού, μόνον η διδασκαλία του ελληνικού δικαίου και η επιστημονική έρευνα, από πλευράς δε φοιτητών, η απόκτηση γνώσεων σε αυτό το αντικείμενο και η εισαγωγή στην επιστημονική μελέτη - έρευνα, και εφόσον περαιτέρω ο Έλληνας

νομοθέτης (συντακτικός και κοινός) δεν έχει προβλέψει διάταξη που να περιορίζει τη διδασκαλία - μελέτη του ελληνικού δικαίου εντός της Ελληνικής Επικράτειας, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η λειτουργία τέτοιου Προγράμματος Σπουδών συνιστά καταστρατήγηση κάποιας διάταξης. Αντιθέτως, η θέση του Έλληνα συντακτικού νομοθέτη είναι ότι «... η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι ελεύθερες ...» (άρθρο 16 παρ. 1), η διάταξη δε αυτή ασφαλώς δεν δεσμεύει τον Κύπριο νομοθέτη σε ό,τι αφορά τα λειτουργούντα στην Κύπρο πανεπιστημιακά ιδρύματα, πλην όμως καταδεικνύει ότι η Ελληνική Πολιτεία δεν αποδέχεται μία κτητική και μονοπωλιακή στάση έναντι της επιστήμης, συμπεριλαμβανομένης και αυτής του δικαίου, ανεξαρτήτως του ιδιαίτερου χαρακτήρα αυτής και της μη αναλογίας της με άλλες επιστήμες, εφόσον σε τέτοιου είδους διάκριση δεν προβαίνει ο ίδιος ο νομοθέτης, στάση η οποία, άλλωστε, είναι ασυμβίβαστη με την ίδια την έννοια της «επιστήμης» και της «έρευνας».

Περαιτέρω, το γεγονός ότι ο αιτών την αναγνώριση αλλοδαπού τίτλου σπουδών νομικής έχει διανύσει ένα μέρος των σπουδών του σε ελληνικό ΑΕΙ το οποίο δεν οδηγεί σε απονομή πτυχίου νομικής, το δε αλλοδαπό Πανεπιστήμιο αναγνώρισε τις σχετικές πιστωτικές μονάδες, γιατί θεώρησε ότι η ύλη που διδάχθηκε στο ελληνικό ΑΕΙ καλύπτει την συναφή ύλη που θα διδασκόταν στο ίδιο, και δεν τον υποχρέωσε να επαναλάβει τα σχετικά μαθήματα, δεν αποτελεί νόμιμο λόγο για την εκ προοιμίου απόρριψη του αιτήματος αναγνώρισης. Τούτο δε, διότι ναι μεν το άρθρο 4 παρ. 1 (β) του ν. 3328/2005 αναφέρεται σε «ομοταγή» ιδρύματα, προφανώς δε ο όρος «ομοταγές» αναφέρεται σε ιδρύματα που λειτουργούν στο εξωτερικό, για την ερμηνεία όμως της σχετικής διάταξης ιδιαίτερα κρίσιμος είναι ο σκοπός του νομοθέτη. Είναι δε ο σκοπός του νομοθέτη να εξασφαλίσει ότι ο υπό εξέταση τίτλος σπουδών αποτελεί επιστέγασμα σπουδών που διανύθηκαν στο σύνολό τους σε ίδρυμα του εξωτερικού που είναι όμοιας τάξης με τα ελληνικά ΑΕΙ, τα οποία ο νομοθέτης έχει αναγάγει σε πρότυπο αναφοράς και ως προς την ποιότητα των σπουδών που παρέχουν δεν αμφιβάλλει. Συνεπώς, όταν μέρος των σπουδών έχει διανυθεί στην ελληνική επικράτεια σε ΑΕΙ που αποτελεί ν.π.δ.δ. και λειτουργεί σύμφωνα με τους νόμους της ελληνικής Πολιτείας, δεν δικαιολογείται δυσπιστία του νομοθέτη και, γενικότερα, της Πολιτείας ως προς την ποιότητα των σπουδών και, αυτό και μόνο το γεγονός, δεν θα μπορούσε να αποτελέσει νόμιμη αιτία για την απόρριψη αιτήματος αναγνώρισης. Συναφώς επισημαίνεται ότι η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας που, προκειμένου περί αναγνώρισης αλλοδαπού τίτλου σπουδών, απαιτούσε το σύνολο των σπουδών να έχει διανυθεί στο εξωτερικό και σύμφωνα με

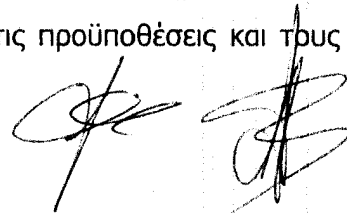
την οποία δεν ήταν δυνατή η αναγνώριση τίτλων σπουδών που είχαν απονεμηθεί από αλλοδαπά Πανεπιστήμια πλην όμως ένα μέρος των σπουδών είχε διανυθεί στην Ελλάδα σε παραρτήματα των ξένων Πανεπιστημίων που δεν είχαν τη μορφή ν.π.δ.δ., δεν αφορά την υπό κρίση περίπτωση. Γιατί εκεί μεν υπήρχε καταστρατήγηση του άρθρου 16 παρ. 8, εδάφιο β', του Συντάγματος, -και εκεί εντοπιζόταν η αιτιολογία της μη αναγνώρισης-, ενώ στην υπό κρίση περίπτωση συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο: δηλαδή ένα μέρος των σπουδών έχει διανυθεί σε ελληνικό ΑΕΙ.

Τέλος, οι διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας που αφορούν στη λειτουργία των ελληνικών ΑΕΙ, καθώς και οι διατάξεις εκείνες που αφορούν στις κατατακτήριες εξετάσεις για τα ελληνικά ΑΕΙ και στις μετεγγραφές φοιτητών του εξωτερικού σε αυτά, δεν καταστρατηγούνται από το γεγονός σπουδής του ελληνικού δικαίου σε αλλοδαπό ΑΕΙ, γιατί σκοπός των εν λόγω διατάξεων δεν είναι να περιορίσει τον αριθμό των προσώπων που θα σπουδάσουν το ελληνικό δίκαιο, αλλά τον αριθμό των προσώπων που θα σπουδάσουν ελληνικό δίκαιο στις Νομικές Σχολές της ημεδαπής, ο περιορισμός δε αυτός υπαγορεύθηκε λόγω των πεπερασμένων δυνατοτήτων υποδοχής φοιτητών στις Σχολές αυτές.

Υπό τις ανωτέρω παραδοχές, κατά τη διαδικασία αναγνώρισης της ισοτιμίας αλλοδαπού πτυχίου Νομικής «Ελληνικού Δικαίου», χρόνος φοίτησης που διανύθηκε σε Ελληνικό ΑΕΙ, υπολογιζόμενος σε ακαδημαϊκά έτη, εξάμηνα ή διδακτικές μονάδες, δύναται, κατ' αρχήν, να ληφθεί υπόψη, αρκεί η είσοδος και η κατάταξη του αποκτήσαντος τον τίτλο στο ομοταγές ως άνω αλλοδαπό ίδρυμα να έγινε σύμφωνα με τον κανονισμό του και την ισχύουσα νομοθεσία (θέση και της ΔΕΑ 1108/2014), εναπόκειται δε στην ουσιαστική εκτίμηση των οργάνων του ΔΟΑΤΑΠ, εάν ο προς αναγνώριση τίτλος σπουδών πιστοποιεί επιτυχή ολοκλήρωση προγράμματος σπουδών της νομικής επιστήμης και ειδικότερα του ελληνικού δικαίου της αυτής επιστημονικής αξίας και περιεχομένου σε σχέση με τους απονεμόμενους από τα ΑΕΙ της ημεδαπής αντίστοιχους τίτλους. Στο πλαίσιο αυτό, τα όργανα του ΔΟΑΤΑΠ οφείλουν να εξετάσουν επισταμένως και να λάβουν υπόψη και τον χρόνο φοίτησης τον οποίο έχει διανύσει ο κάτοχος του αλλοδαπού τίτλου στο ημεδαπό Πανεπιστήμιο και να ερευνήσουν το ουσιαστικό επίπεδο των σπουδών που πραγματοποίησε σ' αυτό, ως αντίστοιχων ή μη των οικείων ημεδαπών ΑΕΙ (Νομικών Σχολών).»

A.2. Επί του δευτέρου ερωτήματος

Από όσα προαναφέρθηκαν προκύπτει ότι αποφάσεις περί αναγνώρισης ισοτιμίας, αντιστοιχίας και βαθμολογικής αντιστοιχίας τίτλων που δεν πληρούσαν τις προαναφερθείσες απαιτήσεις της νομοθεσίας σχετικά με τις προϋποθέσεις και τους

όρους αναγνώρισης ισοτιμίας και αντιστοιχίας αλλοδαπού τίτλου σπουδών, πάσχουν και δεν είναι νόμιμες, δεν παύουν πάντως να παράγουν ένομα αποτελέσματα φέροντας το τεκμήριο νομιμότητας μέχρι την τυχόν ανάκλησή τους.

Σύμφωνα με το άρθρο μόνο παρ. 1 του αναγκαστικού νόμου 261/1968 (Α` 12): *«Ατομικαί διοικητικαί πράξεις, εκδοθείσαι κατά παράβασιν νόμου, ανακαλούνται υπό της Διοικήσεως ελευθέρως και άνευ οιασδήποτε διά το Δημόσιον συνεπείας, εντός ευλόγου από της εκδόσεως αυτών χρόνου. Επιφυλασσομένων των ειδικώς άλλως οριζουσών, διατάξεων της κειμένης νομοθεσίας, χρόνος, ήσων της 5ετίας τουλάχιστον από της εκδόσεως των κατά τα άνω ανακλητέων πράξεων, εν ουδεμίᾳ περιπτώσει δύναται να θεωρηθή ως μη εύλογος προς ανάκλησιν, ανεξαρτήτως τυχόν κτήσεως υπό τρίτων βάσει αυτών οιοσδήποτε δικαιώματος».*

Όπως γίνεται δεκτό, η διοίκηση έχει διακριτική ευχέρεια και αντίστοιχο δικαίωμα να ανακαλεί παράνομες πράξεις της, εφόσον πράττει τούτο εντός ευλόγου χρόνου από την έκδοση της ανακαλούμενης πράξης και υπό τον όρο της αιτιολόγησης της ενέργειας της αυτής. Η αιτιολόγηση πρέπει να είναι πλήρης και να διαλαμβάνει αναφορά σε συγκεκριμένα περιστατικά ή στοιχεία η ύπαρξη ή η έλλειψη των οποίων στη συγκεκριμένη περίπτωση, σε συνάρτηση με το ισχύον κατά την έκδοση της ανακαλούμενης πράξης νομοθετικό καθεστώς, θεμελιώνει την διαπιστούμενη μη νομιμότητα της πράξης και τη συνδρομή νομίμου λόγου ανάκλησης. Η αντικειμενική έλλειψη των νομίμων προϋποθέσεων έκδοσης μιας διοικητικής πράξης, θεμελιώνει νόμιμο λόγο ανάκλησης. Όταν συντρέχουν ζητήματα συνδεόμενα με υποκειμενική συμπεριφορά του ενδιαφερομένου, πρέπει αυτός να καλείται πριν την έκδοση τέτοιας πράξης. Εξ άλλου, ως εύλογος χρόνος εντός του οποίου μπορεί η διοίκηση να ασκήσει την ευχέρεια να ανακαλέσει παράνομη διοικητική πράξη είναι οπωσδήποτε, κατ' αρχήν, ο γενικώς οριζόμενος με το άρθρο μόνο του αναγκαστικού νόμου 261/1968, δηλαδή η πενταετία, εκτός εάν ειδική διάταξη νόμου προβλέπει συντομότερο χρόνο εντός του οποίου και μόνο επιτρέπεται η ανάκληση παράνομης διοικητικής πράξης. Αν η πάροδος χρόνου μεγαλύτερου της πενταετίας υπερβαίνει τον εύλογο για την ανάκληση χρόνο, είναι ζήτημα που κρίνεται από το Δικαστήριο κατά περίπτωση, βάσει των γενικών αρχών οι οποίες διέπουν την ανάκληση των διοικητικών πράξεων. Επισημαίνεται ότι οι λόγοι ανάκλησης πρέπει να διαλαμβάνονται σαφώς στην σχετική πράξη, καθώς Δικαστήριο το οποίο θα επιλαμβάνονταν ενδίκου βοηθήματος κατ' αυτής δεν θα μπορούσε να προβεί σε διατύπωση τέτοιων λόγων ή σε αντικατάστασή τους με άλλους νόμιμους λόγους ανάκλησης (ΣΤΕ 110/2014, 384/2012, 632/2010, 2919/2007, 227/2006, 2566/2002, 1013/2001).

Περαιτέρω, η διοίκηση μπορεί να ανακαλέσει πράξεις της οι οποίες δεν πληρούν τις νόμιμες προϋποθέσεις, για λόγους δημόσιου συμφέροντος, και μετά την πάροδο του ευλόγου χρόνου με παράθεση ειδικής αιτιολογίας [ιδ. αντί άλλων, ΣΤΕ 1016/2013, 2695/2012, 612/2012, 3445/2007, 2010/2000, 3569/1998, 2403/1997, 41/1996 (ανάκληση πτυχίου από ΑΕΙ λόγω μη επιτυχίας σε ένα μάθημα), 3554/1988].

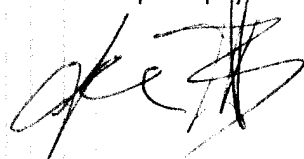
Εξάλλου σύμφωνα με τη νομολογία του ΣΤΕ, εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου σε κάποια περίπτωση, δεν θεμελιώνει αντίστοιχο δικαίωμα άλλου προσώπου το οποίο τελεί υπό το αυτό καθεστώς, λαμβανομένης υπόψη της αρχής ότι δεν είναι νοητή ισότητα στην παρανομία και, επομένως δεν είναι επιτρεπτή επανάληψή της (ιδ. αντί άλλων ΣΤΕ 632/2010).

Στο πλαίσιο αυτό, εναπόκειται στα αρμόδια όργανα του ΔΟΑΤΑΠ η εξέταση και συνεκτίμηση του συνόλου των στοιχείων τα οποία έχουν στη διάθεσή τους ή η συλλογή περαιτέρω στοιχείων σε σχέση με το ακριβές χρονικό σημείο εισαγωγής του κρισίμου προγράμματος σπουδών και κάθε άλλου ζητήματος το οποίο θα έκριναν αναγκαίο, όπως και της συμπεριφοράς όλων των πλευρών, υπό το φώς όσων προαναφέρθηκαν και ειδικότερα της πληροφόρησης περί μη αυτόματης αναγνώρισης στην Κυπριακή Δημοκρατία τίτλων σπουδών οι οποίοι απονέμονται από τα εκεί ιδιωτικά πανεπιστήμια σε περίπτωση μη πλήρους τετραετούς φοίτησης σε αυτά.

Β. Μειοψήφησε η Νομικός Σύμβουλος Νίκη Μαριόλη, η οποία διατύπωσε την ακόλουθη άποψη:

«Επί του ερωτήματος του ΔΟΑΤΑΠ εάν είναι ορθή η με αριθ. Πρακτικού 153/05-09-2014 απόφαση της Ολομελείας του Διοικητικού Συμβουλίου του ΔΟΑΤΑΠ, κατά την οποία ο Οργανισμός δεν μπορεί σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ.1 στοιχείο (β) να αναγνωρίσει τίτλους σπουδών ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, η χορήγηση των οποίων έχει πραγματοποιηθεί με αναγνώριση πιστωτικών μονάδων ως μεταφερόμενων από ελληνικά ΑΕΙ χωρίς προηγουμένως να έχει αποκτηθεί ο ημεδαπός τίτλος σπουδών, και με ποιόν τρόπο θα χειριστεί εκκρεμείς και περατωθείσες υποθέσεις με την έκδοση αντίστοιχων πράξεων αναγνώρισης, έχω την ακόλουθη άποψη:

Ι. Από τις διατάξεις του Ν.3328/2005 περί ΔΟΑΤΑΠ (ΦΕΚ Α' - 80) και τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, προκύπτει ότι ο ΔΟΑΤΑΠ, προκειμένου να εξετάσει αίτημα αναγνώρισης ισοτιμίας πτυχίου του Νομικού Τμήματος του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου προς τα πτυχία Νομικής τα οποία απονέμουν τα ημεδαπά ΑΕΙ, αφού εξετάσει σε πρώτο στάδιο το ομοταγές του ως άνω

εκπαιδευτικού ιδρύματος (πράγμα το οποίο έχει κριθεί από τον ΔΟΑΤΑΠ με το υπ' αριθ.100^A/1-10-2010 Πρακτικό του Δ.Σ. και δεν αμφισβητείται) θα εξετάσει στη συνέχεια εάν όλες οι σπουδές που ήγαγαν στη λήψη του αλλοδαπού τίτλου σπουδών έχουν πραγματοποιηθεί σε ομοταγές προς τα ελληνικά αλλοδαπό εκπαιδευτικό ίδρυμα, αρκεί τουλάχιστον το 1/2 των σπουδών, να έχει πραγματοποιηθεί στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου. Κατά τη διαδικασία αυτή, δεν αποκλείεται η αναγνώριση και ο συνυπολογισμός χρόνου φοιτήσεως που διανύθηκε σε ελληνικά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και όχι σε ομοταγή της αλλοδαπής, υπολογιζόμενος σε ακαδημαϊκά έτη, εξάμηνα, διδακτικές μονάδες ή συνδυασμό αυτών, τον οποίο έλαβε υπόψη το αλλοδαπό πανεπιστήμιο στα πλαίσια του τετραετούς προγράμματος φοίτησης για τη χορήγηση πτυχίου Νομικής, αρκεί η είσοδος και η κατάταξη στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου που χορήγησε τον κρινόμενο τίτλο να έγινε σύμφωνα με τον κανονισμό του ή σύμφωνα με την ισχύουσα στην Κύπρο νομοθεσία (ενδεικτικά ΣΤΕ 1412/2011, ΔΕΑ 1108/2014, 296/2013 κλπ.). Είναι δε αδιάφορο από την άποψη αυτή, αν οι σπουδές σε ελληνικά ΑΕΙ οι οποίες συνυπολογίσθηκαν από το ομοταγές αλλοδαπό πανεπιστήμιο οδήγησαν ή όχι στη λήψη πτυχίου στην Ελλάδα, όπως και σε ποιο τμήμα ημεδαπού ΑΕΙ διδάχθηκαν τα μαθήματα που έκρινε το αλλοδαπό πανεπιστήμιο ότι καλύπτουν ύλη που θα δίδασκε και το ίδιο στο συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών και ως εκ τούτου δεν χρειαζόταν να επαναληφθούν.

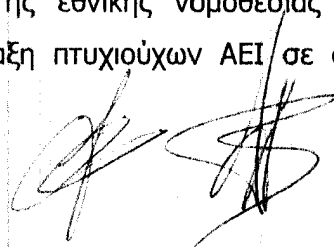
Η άποψη αυτή βρίσκει έρεισμα στο σκοπό των διατάξεων περί ΔΟΑΤΑΠ από τις οποίες προκύπτει με σαφήνεια ότι κατά τη διαδικασία αναγνώρισεως τίτλου σπουδών εκπαιδευτικού ιδρύματος της αλλοδαπής ως ισότιμου και αντίστοιχου με πτυχίο ελληνικού ΑΕΙ, το ζητούμενο είναι να προέρχεται ο τίτλος από ομοταγές εκπαιδευτικό ίδρυμα, να είναι του ίδιου επιπέδου και της ίδιας επιστημονικής αξίας με τους τίτλους σπουδών των ελληνικών ΑΕΙ και να αντιπροσωπεύει το ίδιο κατά βάση περιεχόμενο γνώσεων με το πτυχίο ελληνικού ΑΕΙ με το οποίο κρίνεται ως ισότιμο. Προσανατολίζεται δηλαδή ο νομοθέτης και έχει ως μέτρο σύγκρισης τις σπουδές που παρέχουν τα ελληνικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα οποία λειτουργούν ως αυτοδιοικούμενα ν.π.δ.δ. και γιαυτό τυχόν αποκλεισμός συνυπολογισμού σπουδών σε ελληνικό ΑΕΙ, τις οποίες συνυπολόγισε σύμφωνα με την ισχύουσα εκεί νομοθεσία το αλλοδαπό πανεπιστήμιο το οποίο χορήγησε τον κρινόμενο τίτλο, κατά τη διαδικασία αναγνώρισης ισοτιμίας από τον ΔΟΑΤΑΠ, θα αντιστρατευόταν το σκοπό του νόμου.

II. Εφόσον συντρέχουν οι ως άνω προϋποθέσεις, ο ΔΟΑΤΑΠ θα προχωρήσει στο επόμενο στάδιο. Θα ερευνήσει δηλαδή αν ο αλλοδαπός τίτλος σπουδών αποκτήθηκε

με διαδικασία και ουσιαστικές προϋποθέσεις, όπως συνολική διάρκεια σπουδών (με το συνυπολογισμό του διανυθέντος στο ελληνικό ΑΕΙ χρόνου), τρόπος διδασκαλίας, σημασία και τρόπος εξετάσεως ή άλλης δοκιμασίας για προαγωγή ή αποφοίτηση των σπουδαστών κλπ., ανάλογες με αυτές που ισχύουν στην Ελλάδα και που αποδεικνύουν ότι ο τίτλος σπουδών είναι πράγματι της αυτής επιστημονικής αξίας και του αυτού επιπέδου με τους τίτλους σπουδών των ελληνικών ΑΕΙ, προκειμένου να αναγνωρίσει την ισοτιμία του αλλοδαπού τίτλου σπουδών. Κατά την προκείμενη έρευνα, τυχόν απαίτηση του ΔΟΑΤΑΠ ύπαρξης αναλογίας ως προς τον τρόπο εισαγωγής και κατάταξης στο αλλοδαπό πανεπιστήμιο σε σχέση με τα ισχύοντα ως προς τον τρόπο εισαγωγής και κατάταξης στα ελληνικά ΑΕΙ, θα πρόσθετε μια προϋπόθεση που δεν προβλέπεται στο νόμο και έρχεται σε αντίθεση με την ως άνω νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας επί του θέματος, θα είχε δε ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό αλλοδαπών τίτλων σπουδών, της αυτής επιστημονικής αξίας και του αυτού επιπέδου με τους τίτλους σπουδών των ελληνικών ΑΕΙ, χωρίς νόμιμη αιτία. Άλλωστε, ο ΔΟΑΤΑΠ, με το υπ' αριθ.108/11-2-2011 Πρακτικό του Α' Τμήματος Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης που αφορά σε αναγνώριση Τμημάτων και Σχολών ανά κλάδο, ως ισότιμων προς τα Τμήματα και τις Σχολές των ελληνικών πανεπιστημίων, περιλαμβάνει στον «κλάδο Νομικής» το «European University of Cyprus-Cyprus (SCHOOL OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCE & DEPARTMENT OF LAW), (Αναγνώριση ισοτιμίας Σχολής και Τμήματος).

Περαιτέρω, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι καταστρατηγούνται οι διατάξεις του Ν.4009/2011 και του Ν.3374/2005 που αφορούν χορηγούμενους από ελληνικό ΑΕΙ τίτλους με δυνατότητα αναγνώρισεως πιστωτικών μονάδων και από ίδρυμα της αλλοδαπής ή το αντίστροφο ή χορήγηση κοινού τίτλου, με βάση σχετικά πρωτόκολλα συνεργασίας, γιατί στην εξεταζόμενη περίπτωση, οι ως άνω διατάξεις δεν τυγχάνουν εφαρμογής. Η είσοδος και η κατάταξη στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, σε ορισμένο έτος σπουδών, δεν γίνεται με επίκληση κάποιου πρωτοκόλλου συνεργασίας, αλλά σύμφωνα με τον κανονισμό του ή σύμφωνα με την ισχύουσα στην Κύπρο νομοθεσία. Εξάλλου, εάν υπήρχε διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα συνεργασίας και είχε συμφωνηθεί στα πλαίσια τήρησης των προβλεπόμενων στους ως άνω νόμους διαδικασιών, δεν θα απαιτείτο ούτε το ελάχιστο ποσοστό σπουδών, δηλ. το 1/2 των σπουδών να έχει διανυθεί στο αλλοδαπό πανεπιστήμιο, σύμφωνα με την εξαίρεση που εισάγει το άρθρο 4 παρ.1 περ.β' του Ν.3328/2005.

Επίσης, δεν καταστρατηγούνται οι διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας που προβλέπουν διαδικασία και ποσοστά για την κατάταξη πτυχιούχων ΑΕΙ σε άλλα

· τμήματα ημεδαπών ΑΕΙ, γιατί οι διατάξεις αυτές λαμβάνουν υπόψη την οργάνωση των σπουδών σε κάθε σχολή και τη φέρουσα ικανότητά της με σκοπό τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας τους, ώστε να μην γίνεται υπέρβαση των εκπαιδευτικών δυνατοτήτων της κάθε ακαδημαϊκής μονάδας, προς βλάβη του δημοσίου συμφέροντος, και δεν αφορούν το εξεταζόμενο εν προκειμένω ζήτημα, της αναγνώρισης ισοτιμίας αλλοδαπού τίτλου σπουδών.

Περαιτέρω, η αναγνώριση ισοτιμίας του τίτλου «πτυχίο Νομικής» που απονέμει το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, στο πλαίσιο τετραετούς προγράμματος σπουδών «Ελληνικό Δίκαιο», με αναγνώριση σπουδών (διάρκειας σπουδών, μαθημάτων και διδακτικών μονάδων) που έχουν διανυθεί σε ελληνικά ΑΕΙ, τις οποίες συνυπολόγισε το αλλοδαπό πανεπιστήμιο, το οποίο χορήγησε τον κρινόμενο τίτλο, δεν παραβιάζει τις παρ.5 και 8 του άρθρου 16 του Συντάγματος, που ορίζουν ότι η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται στην Ελλάδα αποκλειστικά και μόνον από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και απαγορεύουν τη σύσταση ανώτατων σχολών από ιδιώτες. Αντίθετα είναι σύμφωνη με το Σύνταγμα, όπως προκύπτει από τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, που έχουν κρίνει ότι δεν είναι συνταγματικά επιτρεπτό να αναγνωρισθεί χρόνος σπουδών διανυθείς σε εκπαιδευτικό ίδρυμα που λειτουργεί στην Ελλάδα και δεν αποτελεί ελληνικό ΑΕΙ, κατά την έννοια του άρθρου 16 παρ.5 του Συντάγματος (ενδεικτικά ΣΤΕ 1698/2013, 3451/201, 1412/2011, 570/2010 κλπ).

Εξάλλου, ο αποκλεισμός εκ προοιμίου της αναγνώρισης ισοτιμίας και αντιστοιχίας πτυχίων Νομικής του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου οι οποίοι χορηγήθηκαν με αναγνώριση σπουδών σε ελληνικά ΑΕΙ, θα παραβίαζε τις διατάξεις του άρθρου 165 της Συνθήκης Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τις οποίες εισάγεται ο θεσμός της κινητικότητας των φοιτητών, μεταξύ άλλων και μέσω της ακαδημαϊκής αναγνώρισης διπλωμάτων και περιόδων σπουδών.

Περαιτέρω, οι ίδιες διατάξεις επιβάλλουν ταυτόχρονα το σεβασμό στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, για το περιεχόμενο της διδασκαλίας και την οργάνωση του εκπαιδευτικού τους συστήματος. Η διδασκαλία του ελληνικού δικαίου, στο πλαίσιο της αρμοδιότητας αλλοδαπής πολιτείας να οργανώνει τις σπουδές της και τα προγράμματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, δεν προσκρούει σε κάποια διάταξη ούτε καταστρατηγεί κάποια διάταξη της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας, του Συντάγματος ή της ελληνικής νομοθεσίας. Αντίθετα, η αρχή που διαπνέει τη νομοθεσία, ευρωπαϊκή και ελληνική, είναι ότι η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι ελεύθερες. Ασφαλώς, οι διαδικασίες θέσπισης, το περιεχόμενο του δικαίου, η ερμηνεία του μετά δυνάμει

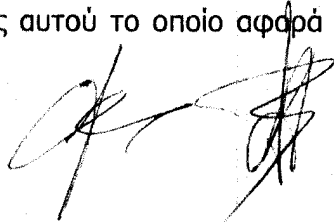
δεδικασμένου και η εφαρμογή του, ανήκουν στην κυριαρχική εξουσία και αρμοδιότητα του ελληνικού κράτους και ασκούνται με τα αντίστοιχα όργανα της νομοθετικής και δικαστικής λειτουργίας. Όμως, η διδασκαλία, η έρευνα και η μελέτη του ελληνικού δικαίου, δεν συνάπτονται με τις ως άνω εξουσίες και αρμοδιότητες, και ως εκ τούτου, δεν αποτελεί νόμιμη αιτία για την εκ προοιμίου μη αναγνώριση ισοτιμίας και αντιστοιχίας τίτλου σπουδών αλλοδαπού πανεπιστημίου, το γεγονός ότι το γνωστικό του αντικείμενο είναι το ελληνικό δίκαιο.

Στη συνέχεια, εφόσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις και αναγνωρισθεί τίτλος ως ισότιμος, δύναται να αναγνωρισθεί και ως αντίστοιχος, αν δηλαδή αντιπροσωπεύει το ίδιο κατά βάση, περιεχόμενο γνώσεων, το οποίο αντιπροσωπεύει το πτυχίο (Νομικής εν προκειμένω) ελληνικού ΑΕΙ, με βάση τα μαθήματα του ελληνικού ΑΕΙ τα οποία αναγνώρισε το αλλοδαπό πανεπιστήμιο κατά την κατάταξη σ' αυτό σε συνδυασμό και με τα μαθήματα από το πρόγραμμα σπουδών του αλλοδαπού πανεπιστημίου, θέματα τα οποία εναπόκεινται στην ουσιαστική εκτίμηση των οργάνων του ΔΟΑΤΑΠ. Σε κάθε περίπτωση, η απόφαση του ΔΟΑΤΑΠ πρέπει να είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη (ενδεικτικά ΣΤΕ 3231/2010, 3388/2009).

III. Κατόπιν των ανωτέρω, δεν είναι ορθή η με αριθ. Πρακτικού 153/05-09-2014 απόφαση της Ολομελείας του Διοικητικού Συμβουλίου του ΔΟΑΤΑΠ, κατά την οποία ο Οργανισμός δεν μπορεί σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ.1 στοιχείο(β) να αναγνωρίσει τίτλους σπουδών ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, η χορήγηση των οποίων έχει πραγματοποιηθεί με αναγνώριση πιστωτικών μονάδων ως μεταφερόμενων από ελληνικά ΑΕΙ χωρίς προηγουμένως να έχει αποκτηθεί ο ημεδαπός τίτλος σπουδών. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να ερευνηθεί από το ΔΟΑΤΑΠ κατά την αναφερόμενη ως άνω διαδικασία, εάν συντρέχουν ή όχι οι νόμιμες προϋποθέσεις για την αναγνώριση ισοτιμίας και αντιστοιχίας των αναφερόμενων στο ερώτημα εκκρεμών αιτήσεων αναγνώρισης, ενώ δεν τίθεται ζήτημα επανεξέτασης των ήδη περαιωμένων υποθέσεων, εκ μόνου του λόγου ότι συνυπολογίσθηκαν σπουδές πραγματοποιηθείσες σε ελληνικά ΑΕΙ ».

V. Απαντήσεις επί των ερωτημάτων

Με βάση όσα αναφέρθηκαν, κατά την γνώμη η οποία πλειοψήφησε, στα διατυπωθέντα ερωτήματα προσήκουν οι ως άνω αναλυτικώς διδόμενες απαντήσεις. Ήτοι, θετική απάντηση στο πρώτο ερώτημα αλλά υπό διαφορετική έννοια ως προς την αναγκαία αιτιολογία σε σχέση με την άποψη που διατύπωσε η Ολομέλεια του ΔΟΑΤΑΠ για τις εξεταζόμενες περιπτώσεις αναγνώρισης ισοτιμιών πτυχίων, ενώ ως προς το δεύτερο ερώτημα, και ιδίως το δεύτερο σκέλος αυτού το οποίο αφορά σε

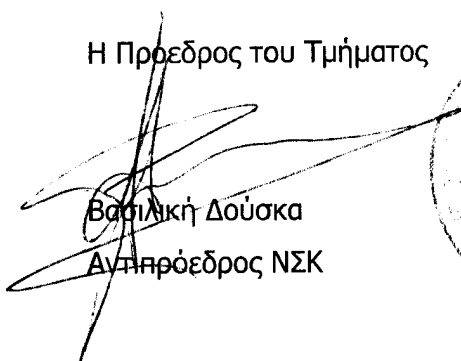

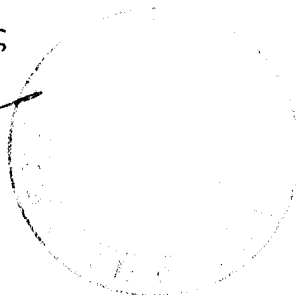
ήδη εκδοθείσες σχετικές αποφάσεις του, η απάντηση η οποία εκτίθεται παραπάνω στο σημείο IV.A.2.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

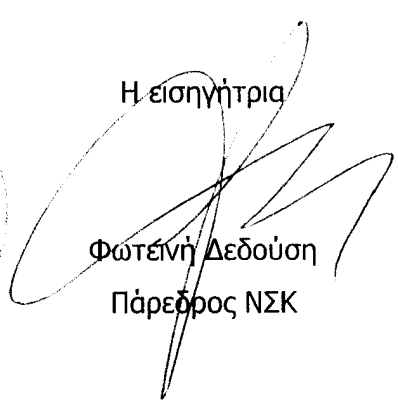
Αθήνα, 21 Μαΐου 2015

Η Πρόεδρος του Τμήματος

Βασιλική Δούκα
Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Η εισηγήτρια

Φωτεινή Δεδούση
Πάρεδρος ΝΣΚ